

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A vad és a gépjármű ütközésének polgári jogi felelősségi kérdései

Szerző:

dr. Szabó Krisztina

közlekedési és közlekedésigazgatási szakjogász, bírósági titkár

kézirat lezárva:

Budapest, 2023. július 4.

I. Bevezető gondolatok

A vadászható állat és a gépjárművek találkozásából eredő balesetek száma évről-évre növekvő tendenciát mutat. Az Országos Vadgazdálkodási Adattárnak az utolsó lezárt három évre vonatkozó nyilvántartása szerint Magyarországon 2019-ben 6787, 2020-ban 6402, 2021-ben 7459 nagyvadat (gímszarvasat, dámszarvasat, muflont, őzet, vaddisznót) ütöttek el, és ezekben a számokban még nincsenek benne a baleseteknek szintén gyakran áldozatul eső apró- és dúvad egyedek (rókák, nyulak, fácánok, borzok). A 2019. évről 2021. évre vonatkozó adatok egyértelműen igazolják a növekvő tendenciát azzal, hogy a 2020. évre vonatkozó adat vélelmezhetően jelentősen torzított a Covid19 pandémia miatt elrendelt kijárási tilalomból fakadó jelentős gépjárműforgalom-csökkenés miatt.

A területi megoszlást tekintve megállapítható, hogy 2021-ben a legtöbb nagyvadat Vas megyében (705 egyed) és Pest megyében (601 egyed) ütötték el, majd szintén magas számmal következett Békés megye (488 egyed), Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (487 egyed), Veszprém megye (484 egyed) és Bács-Kiskun megye (476 egyed). Az egyedszámot tekintve a különféle vadászható állatok között a legmagasabb számot az őz esetében tapasztalhatjuk, 2020-ban a legtöbb őzet - szám szerint 554-et - Vas megyében ütöttek el. Ugyanakkor a legnagyobb testű vad, a gímszarvas esetében is kimagasló statisztikai adatokkal találkozhatunk. Míg Veszprém megyében 2019-ben 87 gímszarvast ütöttek el, addig ez a szám 2021-ben már 120 volt, az országban pedig 2021-ben Vas megyében ütöttek el a legtöbb gímszarvast, 128 egyedet.¹

Az ország területén a vadászható állatok szabadon élnek, az általuk élettérként használt területeket folyamatosan bejárják, gyakran előfordul az is, hogy nagyobb távolságokat is megtesznek élelem, bűvőhely után kutatva. Az állatok ezen természetes viselkedésük során elkerülhetetlenül találkozhatnak az emberek által kialakított utakkal (közutakkal, autópályákkal), a növekvő méretű belterületekkel, amelyek az állatok életterét jelentősen szűkítik, és keresztezik is az azokat. Magyarországon az országos közúthálózat hossza 2005-ben 30.807 km volt, míg 2022-ben pedig már 32.521 km.² A szakirodalom szerint „a teljes közúthálózatot és a gázolt nagyvad egyedszámát figyelembe véve, 2019-ben átlagosan minden közútkilométerre 0,21 nagyvad esett.”³

¹ Országos Vadgazdálkodási Adattár adatszolgáltatása, 2023., lásd 1. számú melléklet

² <https://www.kozut.hu/kozerdeku-adatok/orszagos-kozuti-adatbank/az-allami-kozuthalozatrol/>

³ DR. KIRÁLY István/MAROSÁN Miklós: Ítéljük meg objektívan a veszélyes útszakaszokat, *Nimród Hírlevél*, 2022. április, 62-64.

Az útépitések számának növekedésével, az újonnan épülő iparterületekkel, a belterületi környezet növekedésével, azaz a fokozódó emberi tevékenység által az állatok élettere csökken, illetve a helyváltoztatásuk nehezebbé válik, így egyre többször keresztezik az ember alkotta környezetet, amely többek között a vad és a gépjárművek ütközésével járó balesetekhez vezethet.

Az ilyen ütközések során keletkező kár általában - már egy kisebb testű állattal (például rókával vagy nyúllal) való ütközéskor is - elég nagy összegű, mind a gépjárműben, mind a vadban keletkezett kár tekintetében, míg egy vaddisznó, egy őz vagy akár gímszarvassal való ütközéskor a gépjárműben már a totálkár bekövetkezése sem ritka eset és sajnos sokszor a személyi sérülés, olykor a halálos kimenetelű baleset sem kerülhető el. Ugyanakkor egy trófeás vad értéke elérheti a több millió forintot is.

Mindezek alapján tehát fontos annak a kérdésnek a tüzetes vizsgálata, hogy hogyan alakul a kártérítési felelősség a vadászható állatok és a gépjárművek ütközéséből származó káresemények kapcsán.

II. A jogszabályi környezet áttekintő bemutatása

2014. március 15. előtt, vagyis a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) hatályba lépése előtt a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény (a továbbiakban: Vtv.) 75. § (3) bekezdése úgy rendelkezett „A vadkár” című alcímben, hogy a jogosult a Polgári Törvénykönyvnek a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai szerint köteles megtéríteni a károsultnak a vad által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt. Tehát amennyiben a vad a gépjárművel ütközött, akkor a kártérítési felelősség megállapításakor a két veszélyes üzem találkozásával kapcsolatos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959. évi Ptk.) 346. §-a szerinti szabályok voltak az alkalmazhatóak. Emellett az 1959. évi Ptk. külön szabályozta az állattartók felelősségét, azon belül is külön vadállat tartójának a felelősségét is.⁴

---

⁴ 1959. évi Ptk. 351. § (1) Aki állatot tart, az általános szabályok szerint felel azért a kárért, amelyet az állat másnak okoz. (2) Vadállat tartója úgy felel, mint az, aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat.

A Ptk. a „Felelősség az állatok károkozásért” című fejezetben az állattartás körében okozott kár tekintetében a vadállat fogalom helyett már a veszélyes állat megjelölést használja⁵, és önálló tényállásban került szabályozásra a vadászható állat által okozott kárért való felelősség esete,⁶ amely jogszabályi rendelkezést kiegészített a Vtv. 75/A. § rendelkezése, amely alapján 2015. május 5. napjától a vadászható állat és a gépjármű találkozása esetén a Ptk-nak a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.⁷

A köztes időszakban, azaz 2014. március 15. és 2015. május 5. között a Vtv. 75/A. § a Ptk-nak csak az általános kártérítési szabályaira utalt, ekkor a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó utalás nem szerepelt a jogszabályban.⁸

2023. július 1. napjával módosításra került a Vtv. 75/A. §-a, az kiegészült a (3) és a (4) bekezdéssel. A (3) bekezdés szerint a vadászható állat által a mezőgazdaságon és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárért való felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén nem minősül a vadászatra jogosult felróható magatartásának vagy a tevékenységi körében előálló rendellenességnek, ha a vad az életmódjából, szokásos táplálkozási, szaporodási viselkedéséből következő helyváltoztatása miatt jelenik meg a lakott területen kívül közúton, autópályán, autópályán vagy a település belterületén, kivéve, ha a vad megjelenése a vadászatra jogosult tevékenységével áll okozati összefüggésben. A (4) bekezdés szerint gyorsforgalmi utat úgy kell üzemeltetni, hogy arra a vad ne jusson fel.⁹

A vadászható állat által okozott kárral kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazott még a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet, amely meghatározta többek között a vadászható

---

⁵ Ptk. 6:562. § (1) Aki állatot tart, az állat által másnak okozott kárért felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli. (2) Veszélyes állat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felel.

⁶ Ptk. 6:563. § (1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott. (2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. (3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.

⁷ Vtv. 75/A. § (1) A jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni azzal, hogy a vadászatra jogosult ellenőrzési körén kívül eső oknak a vadászati jog gyakorlásán és a vadgazdálkodási tevékenység folytatásán kívül eső okot kell tekinteni. (2) A vadászható állat által okozott kárért való (1) bekezdés szerinti felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén a Polgári Törvénykönyvnek a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

⁸ Vtv. 75/A. § A jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni.

⁹ Vtv. 75/A. § (3) és (4) bekezdés

állatfajok (vad) körét és 2003. június 18-ig példálózó jelleggel meghatározta a vadászatra jogosult felróható magatartását a vad és a gépjármű ütközése esetére. 2004. május 19-től már a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet (a továbbiakban: Vhr.) tartalmazza a vadászható állatfajok (vad) megjelölését.

III. Az alapfogalmak meghatározása

Tekintettel arra, hogy a jogszabályi környezet áttekintő bemutatása során is látható, hogy a jogszabályok több látszólag hasonló fogalmat (vad, vadállat, veszélyes állat, vadászható állat, vadkár, vadászható állat által okozott kár) használnak, ezért szükséges ezen fogalmak tartalmi tisztázása.

A jogirodalom szerint „vadon élő állatnak tekintjük azokat az állatokat, amelyek ösztöneik által vezérelve szabadon élnek, természetes életmódjuk különféle megnyilvánulásaira az ember legfeljebb csak közvetett befolyást képes gyakorolni, s ezáltal a felettük való közvetlen uralom és birtoklási lehetőség hiányzik.”¹⁰ A vadállatok, a vadon élő állatok és a vadászható állatok csoportja azonban nem szükségképpen azonos. Míg például a tigris egyszerre minősülhet vadállatnak és vadon élő állatnak is, addig például a mezei nyúl, amely vadon élő állat, nem minősül vadállatnak, hiszen a természetes tulajdonságainál fogva nem jelent veszélyt az emberre, ugyanakkor vadászható állatnak minősül. Míg például a farkas, amely vadállat és vadon élő állat is, azonban mégsem minősül vadászható állatnak.

Az 1959. évi Ptk. a 351. § (2) bekezdésében szabályozta a vadállat tartójának a felelősségét, míg a Ptk. a 6:562. § (2) bekezdésében már nem a vadállat, hanem a veszélyes állat fogalmat használja, amely azonban az alábbiak szerint a tartalmát tekintve nem különbözik a korábbi vadállat fogalomtól.

---

¹⁰ HEGYES Péter: A vadászati jog jogosultjának felelőssége a vadon élő állatok által okozott károkért, *Miskolci Jogi Szemle*, VI. évfolyam, 2011. 2. szám 55-66.;
https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/201103/6_hegyespeter.pdf

Az állat természetes tulajdonságai alapján lehet eldönteni azt, hogy egy állat a vadállatok csoportjába tartozik vagy sem. A kommentár szerint „vadállat az oroszlán, a tigris, a vaddisznó, stb.”¹¹ Egy másik kommentárirodalmi álláspont pedig úgy foglal állást, hogy „vadállatnak csak az olyan állatot lehet tekinteni, amely természetes vadságából eredő valamely tulajdonságánál fogva jelent veszélyt emberekre és dolgokra akkor is, ha valakinek a tartásába kerül.”¹² A gyakorlat szerint vadállatnak minősülnek a szelidített vadak is, így például a cirkuszi oroszlán¹³ és szintén ide sorolhatóak a veszélyes vagy veszélyesnek minősített ebek, mint például a pitbull terrier.¹⁴

Veszélyes állat például a leopárd, az oroszlán, a tigris pítón, a viperafélek, a skorpió¹⁵ és a veszélyesnek minősített ebek is.¹⁶

A vadon élő állatoknak van egy olyan csoportja is, amelyek nem vadászhatóak, ezek a védett állatok. A védett állatok körét a védett és a fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről szóló 13/2001. (V. 9.) KöM rendelet határozza meg, védett állat például a farkas, a barna medve, a vadmacska, a zerge.

A Ptk. 6:563. § értelmezéséhez, azaz a vadászható állat által okozott káresemények vizsgálatához az alábbi öt fogalom tisztázása mindenképpen szükséges, amelyek néhány kivétellel a Vtv-ben kerültek meghatározásra.

A vadászható állat által okozott kárnak minősül a vadászható állat által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kár.¹⁷

---

¹¹ GELLÉRT György (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez*, Budapest, 2007., kommentár, az 1959. évi Ptk. 351. § (2) bekezdéséhez

¹² Wolters Kluwer Jogtár-kommentár az 1959. évi Ptk. 351. § (2) bekezdéséhez

¹³ GELLÉRT György (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez*, Budapest, 2007., kommentár, az 1959. évi Ptk. 351. § (2) bekezdéséhez

¹⁴ Az állam- és közbiztonságról szóló 1974. évi 17. törvényerejű rendelet 5. § (2) A törvény erejénél fogva veszélyes eb a pit bull terrier és e fajta egyedeinek egymással való pároztatásából, továbbá bármely más egyeddel való keresztezéséből származó keveréke. Kormányrendelet más fajtákat is veszélyesnek nyilváníthat (a továbbiakban együtt: veszélyes eb). (6) A veszélyes és veszélyesnek minősített ebet polgári jogi szempontból vadállatnak kell tekinteni.

¹⁵ A veszélyes állatfajokról és egyedeik tartásának szabályairól szóló 85/2015. (XII.) 17. FM rendelet

¹⁶ A kedvtelésből tartott állatok tartásáról és forgalmazásáról szóló 41/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 17/D. § (1) Állatorvos vagy települési, fővárosban a kerületi önkormányzat, a Fővárosi Önkormányzat által közvetlenül igazgatott terület tekintetében a fővárosi önkormányzat állatvédelmi őrszolgálat köteles figyelmet fordítani arra, hogy a feladatainak ellátása során vizsgált eb viselkedése indokolja-e a veszélyesnek minősítési eljárás megindítását. Amennyiben úgy ítéli meg, hogy az eb viselkedése, illetve fizikai vagy pszichikai állapota alapján feltételezhető, hogy az embernek sérülést okozhat, és ez a veszélyhelyzet kizárólag az eb veszélyesnek minősítésével hárítható el, arról köteles írásban értesíteni az ebtartás helye szerint illetékes járási állat-egészségügyi hatóságot. (2) Az (1) bekezdés szerint bejelentett ebet a járási állat-egészségügyi hatóság veszélyesnek nyilváníthatja.

¹⁷ Vtv. 75/A. § (1) bekezdés

A vadászható állatfajok (vad) fogalmának meghatározásánál figyelemmel kell lenni a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 11. § (4) bekezdésére, amely a vadászható állatfajokat nevezi vadnak. A vadászható állatok körét a jelenlegi szabályozás szerint a Vhr. 1. §-a tételesen felsorolja. Így vadászható állatnak minősülnek különösen: a nagyvadfajok (pl.: gímszarvas, dámszarvas, őz, muflon, vaddisznó), a hasznos apróvadfajok (pl.: mezei nyúl), egyéb apróvadfajok (pl.: róka), közösségi jelentőségű vadászható állatfajok (pl.: aranysakál)¹⁸.

A vadászatra jogosult meghatározásakor, ha a vadászterület kizárólag egy személy - ideértve a Magyar Államot is - tulajdonában van, e személyt a vadászati jog önállóan (a továbbiakban: önálló vadászati jog), ha több személy - ideértve a Magyar Államot is - tulajdonában van, a vadászati jog a vadászterület tulajdonosait közösen (a továbbiakban: társult vadászati jog) illeti meg¹⁹. Önálló vadászati jog esetén vadászatra jogosultnak a vadászterület tulajdonosát kell tekinteni.²⁰

A vadászati jog a vad, valamint élőhelyének védelmével és a vadgazdálkodással kapcsolatos, továbbá a vadászterületen szabadon élő, valamint az e törvényben meghatározottak szerint zárt téri tartás keretében tartott vadnak az arra jogosult által történő elejtésére, elfogására, a hullatott agancs, valamint a vadászható szárnyas vad tojásának gyűjtésére, továbbá az elhullott vad tetemének e törvény szerinti elsajátítására való kötelezettségek és jogosultságok összessége.²¹

A Vtv. szerint vadászterületnek minősül - hasznosítási formájától függetlenül - az a földterület, valamint vízfelület, amelynek kiterjedése a háromezer hektárt eléri, és szemközti határvonalainak távolsága legalább háromezer méter, továbbá, ahol a vad a szükséges táplálékot megtalálja, természetes szaporodási feltételei, valamint természetes mozgásigénye, búvóhelye, nyugalma adott. Nem minősül vadászterületnek, és a vadászterület kiterjedésének megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni az azon található település közigazgatási belterületét, valamint lakóingatlanul szolgáló bekerített külterületi ingatlan, tanya, valamint major, temető, nem mező-, erdő- vagy vadgazdálkodási célból bekerített hely, repülőtér, közút, valamint a közút és annak fel- és lehajtója

---

¹⁸ 79/2004. (V. 4.) FVM rendelet 1. § (1) és (2) bekezdés

¹⁹ Vtv. 4. § (1) bekezdés

²⁰ Vtv. 6. § (1) bekezdés

²¹ Vtv. 2. §

által határolt, továbbá vasút területét.²² A Vtv. 8. § (2) bekezdés g) pontja 2023. július 1. napjával kiegészült, és így a jogszabályi rendelkezés szerint nem minősül vadászterületnek a kerítéssel védett közút esetében az úttest és a kerítés közötti terület.²³

A veszélyes üzemnek nincs konkrét törvényi fogalma, de a kialakult gyakorlat szerint „fokozott veszéllyel jár az a tevékenység, amelynek a folytatása során fellépő, viszonylag csekély mértékű rendellenesség is súlyos kárral fenyegető veszélyhelyzetet alakíthat ki. Fokozottan veszélyes a tevékenység akkor is, ha folytatójának csekélyebb mértékű vétkessége súlyos kárveszéllyel fenyegető helyzetet teremthet, továbbá, ha egyszerre nagyobb számú személy életét, testi épségét, egészségét vagy vagyonát fenyegető kárveszélyt idéz elő.”²⁴ Fuglinszky szerint fokozott veszéllyel jár egy tevékenység akkor is, ha az erőhatásokat gépi folyamatok vagy a természet erői megsokszorozzák.”²⁵ Fokozott veszéllyel járó tevékenységnek minősül például a gépjármű üzemeltetése, a vízi erőmű tevékenysége, a fegyver és robbanóanyag gyártás. A kommentár szerint „a fokozott veszéllyel járó tevékenység fogalmához tartozó kör a technika fejlődésével folyamatosan bővül, ezért a bíróságnak mindig egyedileg kell eldöntenie, hogy az adott ügyben vizsgált tevékenység fokozott veszéllyel jár-e.”²⁶

A vadászható állat által okozott kártól el kell különíteni a vadkár fogalmát, amely a következők szerint határozható meg. Vadkár a gímszarvas, a dámszarvas, az őz, a vaddisznó, valamint a muflon által a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban, továbbá az őz, a mezei nyúl és a fácán által a szőlőben, a gyümölcsösben, a szántóföldön, az erdősítésben, valamint a csemetekertben okozott kár tíz százalékot (a továbbiakban: természetes önfenntartási érték) meghaladó része²⁷.

---

²² Vtv. 8. § (1) és (2) bekezdés

²³ U.o. 22.

²⁴ BDT2012.2661.

²⁵ FUGLINSZKY Ádám: *Kártérítési jog*. Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015., 351.

²⁶ VÉKÁS Lajos/GÁRDOS Péter (szerk): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, kommentár a Ptk. 6:535. §-hoz

²⁷ Vtv. 75. § (2) bekezdés

IV. Szabályozás az 1959. évi Ptk. alapján

Az 1959. évi Ptk. szabályainak vizsgálata során tehát a fenti fogalmak alapján különbséget kell tenni vadállat és vadon élő állatok között. Az 1959. évi Ptk. csak a vadállat tartójának a felelősségét szabályozta külön tényállás keretében, a vadon élő állat (a Ptk. szerint vadászható állat) általi károkozásra önálló tényállást nem tartalmazott.

A vadállat tartójának a felelősségére vonatkozó jogszabályi rendelkezés²⁸ alkalmazhatósága azonban értelemszerűen csak akkor merülhet fel, ha a kárt okozó állat az állattartás miatt a szabad mozgásában korlátozva van, azaz közvetlen emberi uralom alatt áll. A vadon élő állatok - amelyek a természetben szabadon élnek - nem állnak közvetlen emberi uralom alatt, ezért az általuk okozott károk esetében az 1959. évi Ptk-nak az állattartók felelősségére vonatkozó szabályai nem alkalmazhatóak.²⁹

A vad és a gépjármű ütközéséből származó baleset szempontjából tehát a vadon élő állatok károkozására vonatkozó szabályoknak van jelentősége, amely szabályokat az 1959. évi Ptk. hatálya alatt elsődlegesen a Vtv. tartalmazta, kimondva azt, hogy a vadászatra jogosult a fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályok szerint felel a vad által a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt,³⁰ amely felelősség alól a vadászatra jogosult akkor mentesülhetett, ha bizonyította, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esett.³¹

A vad és gépjármű összeütközése estén tehát a Vtv. alapján az 1959. évi Ptk-nak a veszélyes üzem működéséből eredő károkra vonatkozó rendelkezéseit kellett alkalmazni, amely szerint, ha a kárt több személy fokozott veszéllyel járó tevékenységgel közösen okozta, egymásközi viszonyukban a felelősség általános szabályait kell alkalmazni; ha a károkozás egyik félnek sem róható fel, de a kár egyikük fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességre vezethető vissza, a kárt ez utóbbi köteles megtéríteni; ha pedig a kárt mindkét fél fokozott veszéllyel járó

---

²⁸ 1959. évi Ptk. 351. § (1) Aki állatot tart, az általános szabályok szerint felel azért a kárért, amelyet az állat másnak okoz. (2) Vadállat tartója úgy felel, mint az, aki fokozott veszéllyel járó tevékenységet folytat.

²⁹ HEGYES i.m. 56.

³⁰ Vtv. 75. § (3) bekezdés

³¹ 1959. évi Ptk. 345. § (1) bekezdés

tevékenysége körében bekövetkezett rendellenesség okozta, továbbá, ha ilyen rendellenesség egyik félnél sem állapítható meg, kárát - felróhatóság hiányában - mindegyik fél maga viseli.³²

Tehát a vad és a gépjármű ütközése esetén elsődlegesen azt kellett vizsgálni, hogy valamelyik félnek felróható volt-e káresemény bekövetkezése vagy sem, vagyis, hogy a felek úgy jártak-e el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható volt.³³

A 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet 58. §-a a vadászatra jogosult oldalán fennálló felróhatóságot példálózó jelleggel³⁴ sorolta fel, de ezen jogszabályhelyet a 34/2003. (VI.19.) AB határozat hatályon kívül helyezte.³⁵ Ennek ellenére a gyakorlat - a hatályon kívül helyezett jogszabályi tartalommal egyezően - továbbra is a vadászatra jogosult felróhatóságát állapította meg akkor, ha a vad gépjárművel közúton történő ütközése közvetlenül a vadászat miatt következett be, vagy azért következett be, mert a jogosult a közút közelébe telepített vadetetővel, szózóval, szóróval, itatóval, dagonyával a vadat odaszoktatta.³⁶ Azt, hogy volt-e vadászat a baleset közelében, a vadászatra jogosult a vadászati naplóval tudta bizonyítani.³⁷

A felróhatóság természetesen a gépjárművezető oldalán is fennállhat, így megállapítható a felróhatósága akkor, ha a vadveszélyt jelző tábla ellenére nem csökkentette a sebességét, és a baleset emiatt következett be.³⁸ Ugyanakkor nem állapítható meg a gépjárművezető felróhatósága akkor, amikor a sebességhatár túllépése a szakértői megállapítás szerint nem állt okozati összefüggésben a balesettel, mivel a baleset akkor sem lett volna elkerülhető, ha a gépjárművezető a megengedett sebességgel halad, mert az őz a megengedett „sebesség esetén is féktávolságon belül lett volna.”³⁹

Amennyiben egyik fél felróhatósága sem állapítható meg, akkor a következő lépésben annak a vizsgálata következett, hogy a kár egyikük fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében

---

³² 1959. évi Ptk. 346. §

³³ 1959. évi Ptk. 4. § (4) Ha ez a törvény szigorúbb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat. Aki maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a másik fél felróható magatartására hivatkozhat.

³⁴ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.24.436/1998. és Pfv.VI.21.948/1999.

³⁵ DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12.

³⁶ 30/1997. (IV.30.) FM rendelet 58. §

³⁷ Vtv. 58. § (1) bekezdés

³⁸ HEGYES i.m. 65.

³⁹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.050/1998.

bekövetkezett rendellenességre vezethető-e vissza vagy sem.⁴⁰ Döme álláspontja szerint „a rendellenesség a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén belül felmerült belső, elháríthatatlan ok.”⁴¹ Az egységes bírói gyakorlat szerint önmagában a vad közúton való megjelenése nem értékelhető a vadásztársaság fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességként,⁴² ugyanakkor a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességnek minősül, ha a vad belterületi úton vagy gyorsforgalmi úton jelenik meg.⁴³

V. Szabályozás a Ptk. alapján

A Ptk. a vadállat tartójának a felelősségét ugyanúgy szabályozza, mint az 1959. évi Ptk.⁴⁴ azzal a különbséggel, hogy már nem a vadállat, hanem a veszélyes állat megjelölést használja. Azonban továbbra is igaz az, hogy ezen állattartói felelősségi forma alkalmazhatóságának a feltétele az, hogy „tartott állat”-ról legyen szó, amely feltételnek a szabadon élő, vadászható állatok nem felelnek meg, mivel nem állnak közvetlen emberi uralom alatt, annak ellenére sem, hogy a vadászatra jogosult vadgazdálkodási tevékenysége kiterjed ezen állatokra.

A Ptk. a vadászható állat által okozott kárért való felelősséget önálló törvényi tényállásként szabályozza és megállapítja a káresemény helyszíne szerinti vadászatra jogosult felelősségét, vagy amennyiben a károkozás nem vadászterületen történt (például közúton vagy belterületen), akkor pedig úgy rendelkezik, hogy a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.

A jogszabály tehát pontosan meghatározza azt, hogy csak a vadászható állat által okozott kárra terjed ki a Ptk. 6:563. § rendelkezése, amely állatok köre a III. számú fejezetben már meghatározásra került. Így tehát nem alkalmazható a Ptk. ezen rendelkezése a nem vadászható állatokkal és a védett

---

⁴⁰ 1959. évi Ptk. 346. § (2) bekezdés.

⁴¹ DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12.

⁴² BH2000.401. és BH2000.402.

⁴³ BH2005.212.

⁴⁴ Ptk. 6:562. § (1) Aki állatot tart, az állat által másnak okozott kárért felel, kivéve, ha bizonyítja, hogy az állat tartásával kapcsolatban felróhatóság nem terheli. (2) Veszélyes állat tartója a veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint felel.

állatokkal kapcsolatban, amilyen például a farkas. A védett állatokkal kapcsolatos szabályozás a VII. számú fejezetben kerül ismertetésre.

A vadászatra jogosult mentesülése körében a Ptk. bevezetett egy új fogalmat. Míg az 1959. évi Ptk. szerint a felelősség alóli mentesülésre akkor kerülhetett sor, ha bizonyításra került, hogy a kárt olyan elháríthatatlan ok idézte elő, amely a fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül esik, addig a Ptk. alapján a felelősség alóli mentesüléshez a vadászatra jogosultnak azt kell bizonyítani kell, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő.⁴⁵ A mentesülés körében bevezetett új fogalomnak - azaz az ellenőrzési körnek - a meghatározása kezdetben a gyakorlatban problémát jelentett, mivel nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely rögzítené a vadászatra jogosult ellenőrzési feladatait és az ellenőrzési kör fogalmát maga a Ptk. sem határozta meg.⁴⁶

Az ellenőrzési kör fogalmának bevezetése mellett a Ptk. hatálybalépésével módosításra került a Vtv. is és annak a 75/A. §-ában külön tényállásként jelent meg a vadászható állat által okozott kár, kimondva azt, hogy a jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni.

A Vtv. utóbbi módosítása azt is jelentette, hogy a jogalkotó elhagyta a Ptk-nak a veszélyes üzemi felelősségre vonatkozó szabályokra történő utalást, valamint a Ptk. bevezette a mentesülés körében az ellenőrzési kör fogalmát.

2014. március 15. és a Vtv. 75/A. §-ának a 2015. május 5-i módosításáig tartó köztes időszakban tehát a vad és a gépjármű találkozásából származó baleseteket nem a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályok alapján kellett megítélni - hiszen az erre vonatkozó utalás kimaradt a Vtv-ből -, hanem kizárólag a Ptk. 6:563. § rendelkezései alapján. Ez a döntés jelent meg az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII.18.) számú határozatában is. Így a jogszabály alapvetően a vadászatra jogosultra telepítette a kárt, aki mentesült a felelősség alól, ha bizonyította, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül

---

⁴⁵Ptk. 6:563. § (1) A vadászható állat által okozott kár megtérítéséért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületén a károkozás történt. Ha a károkozás nem vadászterületen történt, a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott. (2) A vadászatra jogosult mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a kárt ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. (3) A kártérítési követelés három év alatt évül el.

⁴⁶ DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12

eső elháríthatatlan ok idézte elő.^{47,48}

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet kezdeményezésére 2015. május 5-én hatályba lépett a Vtv. 75/A-ának a módosítása, amely kimondta, hogy a jogosult a vadászható állat által okozott kárért való felelősség Polgári Törvénykönyvben foglalt szabályai alapján köteles a mezőgazdálkodáson és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárt megtéríteni azzal, hogy a vadászatra jogosult ellenőrzési körén kívül eső oknak a vadászati jog gyakorlásán és a vadgazdálkodási tevékenység folytatásán kívül eső okot kell tekinteni. A vadászható állat által okozott kárért való felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén a Polgári Törvénykönyvnek a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályait kell alkalmazni.⁴⁹

A módosítás tehát két eredményt is hozott, egyrészt meghatározta azt, hogy mi minősül a vadászatra jogosult ellenőrzési körén kívül eső oknak, amely megalapozhatja a vadászatra jogosultnak a felelősség alóli mentesülését a Ptk. 6:563. § (2) bekezdés alapján, másrészt a vad és a gépjármű ütközésének esetére újra bevezette a veszélyes üzemek találkozására való utaló szabályt. Mindezek alapján viszont az is kimondható, hogy az ellenőrzési körön kívül eső elháríthatatlan okok fennállásának kérdése azokban az esetben bír jelentőséggel, amikor a káresemény nem a forgalomban részt vevő gépjármű és a vadászható állat találkozásából jön létre⁵⁰, hanem például a belterületre betévedt vad kárt okoz a kertekben, kerítésekben, parkoló gépjárművekben.

Több helyen is megállapításra került már az, hogy a vadgazdálkodás ténylegesen nem veszélyes üzem, hiszen a vadászható állat és a vad között nem áll fenn olyan üzemi kapcsolat, mint a gépjármű és az üzembentartó vagy a gépjárművezető között, mivel az állatok viselkedését nem képes közvetlenül befolyásolni.⁵¹ Döme álláspontja az, hogy „a vadon élő állatok viselkedésében fellépő csekély rendellenesség nem okozhat - önmagában - aránytalanul széles körben vagy aránytalanul súlyos mértékben károkat.”⁵² Ezért tehát indokolt volt az új fogalom (ellenőrzési kör) bevezetése, de

---

⁴⁷ 20/2017. (VII.18.) AB határozat

⁴⁸ Vadkár - az Alkotmánybíróság az autósoknak kedvező határozatot hozott, <http://ugyvedforum.hu/cikkek/2021/11/vadkar-az-alkotmanybirosag-az-autosoknak-kezdvezo-hatarozatot-hozott>

⁴⁹ DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12

⁵⁰ FUGLINSZKY i.m. 710.

⁵¹ BARTA Judit (szerk): *A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel*. Budapest, Patrocínium, 2022. 46.

⁵² DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12.

valójában a vadászatra jogosult ellenőrzési körén kívül eső elháríthatatlan ok „a fokozott veszéllyel járó tevékenység üzemeltetőjének felelősségére vonatkozó szabályok alkalmazását jelenti.”⁵³

A veszélyes üzemek találkozásáról a Ptk. úgy rendelkezik, hogy ha veszélyes üzemek egymásnak okoznak kárt, az üzemeltetők felelősségük arányában kötelesek a másoknak okozott kárt megtéríteni. Ha nem az üzemeltető a tényleges károkozó, az üzemeltető a kár megtérítésére a tényleges károkozó magatartásának felelőssége alapján köteles. Ha a károkozás egyik félnek sem róható fel, a kárt az köteles megtéríteni, akinek fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében a kár bekövetkezéséhez vezető rendellenesség merült fel. Ha az egymásnak okozott kár mindkét fél fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességre vezethető vissza, vagy ha ilyen rendellenesség egyik félnél sem állapítható meg, kárát - felelősség hiányában - mindegyik fél maga viseli.⁵⁴

Így tehát a Ptk. a vadászható állat által okozott kárért való felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozási esetén újra a veszélyes üzemi felelősség szabályait rendelte alkalmazni. A kommentár szerint „a gyakorlatban e károkozások tipikus - szinte kizárólagos - megjelenése a vad és a gépjármű összeütközésének a tényállásköre, amely körben a bíróságok már stabilnak mondható ítélkezési gyakorlatot alakítottak ki, azon a Ptk. rendelkezései sem kívántak változtatást.”⁵⁵ Ugyanakkor ide tartoznak azok az esetek is, amikor fizikai összeütközés nem történik meg a vad és a gépjármű között, de a keletkezett kár azzal van okozati összefüggésben, hogy a vad a közúton megjelent, ilyen eset például az, ha a vaddal való ütközés elkerülése érdekében a gépjárművezető elrántja a kormányt és ezért az árokba vagy egy fának csapódik vagy egy másik gépjárművel ütközik össze.⁵⁶ Tehát önmagában az a tény nem eshet a gépjárművezető terhére, hogy a vaddal való tényleges összeütközés elkerülése érdekében elrántotta a kormányt, és a tényleges kár így következett be, hiszen a vad megjelenése és a káresemény bekövetkezése között így is megállapítható az ok-okozati összefüggés.⁵⁷

---

⁵³ Uo. 52.

⁵⁴ Ptk. 6:539. §

⁵⁵ VÉKÁS Lajos/GÁRDOS Péter (szerk): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, kommentár a Ptk. 6:539. §-hoz

⁵⁶ GYULAFALVI Edith: *Gépjárműnek vaddal történő ütközése /a bírói gyakorlat tükrében/*, *Gazdaság és Jog*, 2003/11., 23-26.

⁵⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.845/1998.

Összességében tehát megállapítható, hogy érdemben nem változtak a vadászható állat és a gépjármű összeütközéséből eredő károkért való felelősség szabályai, az 1959. évi Ptk. alapján kialakult bírói gyakorlat a Ptk. hatálya alatt is irányadónak tekintendő.

Mindezek alapján tehát a vad és a gépjármű ütközéséből származó káresemények elbírálása során a vadászatra jogosult személyének a meghatározását követően első lépésben a felróhatóságot kell vizsgálni mind a vadászatra jogosult, mind pedig a gépjárművezető oldalán, és amennyiben bármelyik oldalon van felróhatóság, akkor ez alapján elbíráható a felelősség.

Amennyiben felróhatóság egyik oldalon sem állapítható meg, akkor szükséges vizsgálni, hogy vagy a vadászatra jogosult tevékenysége körében vagy pedig a gépjármű üzemeltetése körében következett-e be olyan rendellenesség, amely a káreseményhez vezetett⁵⁸.

2023. július 1. napjával azonban módosításra került a Vtv. 75/A. §-a, az kiegészült a (3) és a (4) bekezdéssel. A (3) bekezdés szerint a vadászható állat által a mezőgazdaságon és erdőgazdálkodáson kívül másnak okozott kárért való felelősség és a fokozott veszéllyel járó tevékenységért való felelősség találkozása esetén nem minősül a vadászatra jogosult felróható magatartásának vagy a tevékenységi körében előálló rendellenességnek, ha a vad az életmódjából, szokásos táplálkozási, szaporodási viselkedéséből következő helyváltoztatása miatt jelenik meg a lakott területen kívül közúton, autóúton, autópályán vagy a település belterületén, kivéve, ha a vad megjelenése a vadászatra jogosult tevékenységével áll okozati összefüggésben. A (4) bekezdés szerint gyorsforgalmi utat úgy kell üzemeltetni, hogy arra a vad ne jusson fel.⁵⁹

A módosító törvény előterjesztői indokolása szerint „a vad viselkedését, mozgását a vadászatra jogosult általában nem tudja befolyásolni, arra nincs ráhatása, a vad mozgását a táplálkozásához (létfenntartás), a szaporodáshoz (fajfenntartás) kötődő biológiai törvények, alapvetően ösztönök és tanult viselkedési formák határozzák meg, ami alapján a vad viselkedése, mozgása általában nincs kapcsolatban a vadászatra jogosult tevékenységével. Ebből következik, hogy sem természettudományi (biológiai, ökológiai, etológiai), sem jogi alapja nincs annak, hogy a vad mozgását pusztán abból

---

⁵⁸ FUGLINSZKY i.m. 422.

⁵⁹ Vtv. 75/A. § (3) és (4) bekezdés

eredően, hogy milyen műszaki minősítésű úttesten vagy az ember által milyen minősítésű területen, így például bel- vagy külterületen, az év melyik időszakában (a vad szaporodási idejében vagy azon kívül) jelenik meg, minősítsük egyik esetben a vad természetéből eredő viselkedésének, kizárva ezzel a vadászatra jogosult felrőhatóságának vagy tevékenységi körében előálló rendellenességnek a megállapítását, másik esetben pedig ezekre a körülményekre hivatkozva minősítjük a vadászatra jogosult tevékenységi körében beállt rendellenességnek a vad megjelenését. Helyes megközelítés és értelmezés szerint az a körülmény, hogy a vad lakott területen alacsony közúti besorolású úton, országos főúton vagy éppen autópályán megy keresztül, település belterületére megy be vagy éppen szaporodási időszakában aktív párkereső mozgást végez, pontosan ugyanarról a töről fakad és a már említett biológiai, ökológiai, etológiai és ugyanígy jogi alapja sincs a vad mozgását kiváltó ok minősítése szempontjából megkülönböztetést tenni. A vadászatra jogosult részéről a felrőhatóság vagy tevékenységi körében előálló rendellenesség kizárólag valamilyen konkrét tevékenység viszonylatában értelmezhető, konkrétan, ha a vadászatra jogosult magatartása akár aktivitása, akár mulasztása, valamilyen módon befolyásolta a vad egyébként természetes mozgását és ennek a ráhatásnak az eredményeként jelent meg a vad adott esetben úttesten, település belterületén. Ilyen magatartás tipikusan a tényleges vadászati tevékenység, amikor nem megfelelően szervezett társas vadászat kapcsán a hajtott vad a közútra kerül, egyéb vadászat során a sebzett vad a közút irányába és azon át menekül és számos eset, mint például az úttest közelében elhelyezett vadetető, dagonya (sárfürdő).”⁶⁰

1. A vadászatra jogosult személyének a meghatározása

Bár a vadászatra jogosult fogalma korábban már meghatározásra került,⁶¹ de annak tisztázása még nem történt meg, hogy miért is került a felelősség telepítése a vadászatra jogosultra. Ezen tény alapvetően az indokolja, hogy a vadgazdálkodás során, a vadászati jog gyakorlása során a vadászható állatból a vadászatra jogosult haszonra tesz szert, hiszen az elhullott, elejtett állat a vadászatra jogosult tulajdonába kerül, ezért a haszonért cserébe pedig az állatok által okozott károkért meghatározott esetben felelősséget kell vállalniuk.^{62, 63}

---

⁶⁰ Az egyes törvényeknek az agrárminiszter feladatkörét érintő módosításáról szóló 2023. évi XLIV. törvény végső előterjesztői indokolása a 24. §-hoz

⁶¹ Vtv. 4. § (1) bekezdés és Vtv. 6. § (1) bekezdés

⁶² HEGYES i.m.57.

⁶³ BARTA i.m. 35.

A vad és a gépjármű ütközésével kapcsolatos felelősség megállapítása során tehát mindenképpen szükséges meghatározni azt a vadászatra jogosultat, akinek a kártérítési felelőssége egyáltalán felmerülhet.

Amennyiben a káresemény vadászterületen következik be, akkor a vadászatra jogosult meghatározása nem probléma, azonban a vad és a gépjármű ütközése az esetek legnagyobb hányadában nem a vadászterületen következik be, ugyanis a Vtv. szerint nem minősül vadászterületnek többek között a település közigazgatási belterülete, a közút, valamint a közút és annak fel- és lehajtója által határolt területe és - a Vtv. 2023. július 1. napjával történt módosítása szerint - a kerítéssel védett közút esetében az úttest és a kerítés közötti terület⁶⁴ Tehát ezekben az esetekben azt kell meghatározni, hogy a vadászható állat melyik vadászatra jogosult vadászterületéről váltott ki.⁶⁵

Amennyiben a káresemény bekövetkezésének a helyszíne közelében csak egy vadászterület van, akkor a bírói gyakorlat vélelmezi azt, hogy a vadászható állat onnan váltott ki, amennyiben pedig a helyszínhez közel több vadászterület is van, akkor vélelmezhető, hogy a legközelebbiről váltott ki.⁶⁶ A bizonyítás során annak meghatározása, hogy a kárt okozó állat melyik vadászterületről váltott ki több módon lehetséges, sor kerülhet tanúmeghallgatásokra is, de a legtöbb esetben a kirendelt szakértő a vad által hagyott nyomok, a helyszínen található vadváltók alapján meg tudja állapítani, hogy honnan válthatott ki a vad, azt pedig, hogy az adott vadászterületen volt-e vadászat, ami megzavarhatta a vadat, a vadászati naplóval lehet bizonyítani, stb.

Előfordulhat olyan eset is, amikor a közút két oldala két különböző vadásztársasághoz tartozik, és a legkörültekintőbb szakértői vizsgálat ellenére sem állapítható meg az, hogy a vadászható állat az út melyik oldaláról váltott ki a közútra, azaz melyik vadásztársaság vadászterületéről váltott ki. Ezekben az esetekben a Ptk-nak a többek közös károkozására vonatkozó szabályai⁶⁷ alkalmazásával, mindkét vadászatra jogosult felelőssége, azaz az egyetemleges felelősség is megállapítható.⁶⁸

---

⁶⁴ Vtv. 8. § (1) és (2) bekezdés

⁶⁵ Ptk. 6:563. §

⁶⁶ A vadászat aktuális jogkérdései - a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara fennállásának 30. évfordulója alkalmából a Civilisztikai Tudományok Intézete által megrendezett konferencián, 2012. június 14-én elhangzott előadások alapján készült tanulmányok gyűjteménye, *Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért*, Miskolc 2012., 44.

⁶⁷ Ptk. 6:524. § (1) Ha többen közösen okoznak kárt, felelőségük a károsulttal szemben egyetemleges. (4) A többek közös károkozásának szabályait kell alkalmazni abban az esetben is, ha a kárt több, egyidejűleg kifejtett magatartás közül bármelyik önmagában is előidézte volna, vagy nem állapítható meg, hogy a kárt melyik magatartás okozta.

⁶⁸ FUGLINSZKY i.m. 707.

Felvetődhet az a kérdés is, hogy a vadászatra jogosult, amelynek a vadászterületéről a vad kiváltott, felelhet-e az olyan állat általi károkozásért, amely állatnak a vadászatára ténylegesen nem jogosult az adott időszakban, például az adott vadászati évben a vadászati hatóság által az éves vadgazdálkodási tervben az adott - a kárt okozó - állatfajra nem engedélyeznek kilőhető egyedszámot.⁶⁹ Míg a Vtv. a vadkár⁷⁰ esetében úgy rendelkezik, hogy a kárt okozó vadfajjal vadgazdálkodási tevékenységet folytató és annak vadászatára jogosult vadászatra jogosult a felelős a kárért⁷¹, addig a Vtv. a vadászható állat által okozott kár esetében már nem követeli meg annak a feltételnek a teljesülését, hogy a káresemény bekövetkezésekor ténylegesen rendelkezzen az adott állatra vadászati joggal a vadászatra jogosult.

2. A vadászatra jogosult felróhatósága

A vadászatra jogosult felróhatóságának vizsgálata körében elsődlegesen azt szükséges vizsgálni, hogy abból a célból, hogy a vadászható állat ne jelenjen meg vadászterületen kívül (azaz például közúton, gyorsforgalmi úton vagy belterületen), minden szükséges intézkedést megtett-e a vadászatra jogosult vagy sem⁷², azaz a vadászatra jogosult eleget tett-e a kármegelőzési kötelezettségének.

A Vtv. e körben előírja azt, hogy a vadászatra jogosult a mezőgazdálkodáson, illetve az erdőgazdálkodáson kívül okozott károk megelőzése érdekében - vadveszély esetén - az út létesítőjénél, illetve fenntartójánál, továbbá a vasút létesítőjénél, fenntartójánál, valamint üzemeltetőjénél megfelelő védelmi berendezések létesítését, illetve közúti, vasúti jelzések elhelyezését kezdeményezheti. Az út, illetve a vasút létesítője, fenntartója, valamint üzemeltetője - ha a vadászatra jogosult a létesítés vagy az elhelyezés, továbbá a fenntartás, valamint az üzemeltetés költségeit vállalja - köteles a kezdeményezésnek helyt adni.⁷³

---

⁶⁹ FUGLINSZKY i.m. 706.

⁷⁰ Vtv. 75. § (2) bekezdés

⁷¹ Vtv. 75. § (5) bekezdés

⁷² NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

⁷³ Vtv. 78. § (2) bekezdés

A kármegelőzési kötelezettség és így a vadászatra jogosult felróhatóságának a körében a leggyakrabban előforduló és vizsgált kérdés tehát az, hogy a vadütközés helyszínén volt-e vadveszélyt jelző tábla kihelyezve vagy sem.

A Kresz. szerint az „Állatok” veszélyt jelző tábla (háromszög alapon egy ugró szarvas) azt jelzi, hogy az úttesten szabadon élő állatok megjelenésével fokozottan számolni kell.⁷⁴ A vizsgálandó kérdés tehát az, hogy az adott útszakasz fokozottan vadveszélyes-e vagy sem és ehhez képest a vadászatra jogosult gondoskodott-e a vadveszélyt jelző tábla kihelyeztetéséről. Önmagában az a tény, hogy a vadászatra jogosult nem kérte a figyelmeztető tábla elhelyezését, még nem alapozza meg minden esetben a felróhatóságát is, mivel a Kresz. fenti rendelkezése szerint csak a fokozottan vadveszélyes útszakaszon szükséges ilyen táblát elhelyezni.⁷⁵

Mikor minősül egy útszakasz fokozottan vadveszélyesnek? A bírói gyakorlat szerint megállapítható a fokozott vadveszély azokon a helyeken, ahol „a vadak valamilyen ok miatt gyakrabban váltanak át a közúton; pl. ha az út túloldalán találnak táplálékot, vagy ott patak, illetve más itatóhely található, illetve olyan összefüggő erdős részeken, amelyeket a közutak kettészelnek.”⁷⁶ Fokozott vadveszélyről akkor van szó, ha ott „a vad mozgása jelentős, felbukkanására a helyi körülményeknél fokozottan számítani kell”.⁷⁷

Annak megítélése, hogy az adott útszakasz fokozottan vadveszélyesnek számít-e, szakkérdésnek minősül, és igazságügyi vadgazdálkodási szakértő kirendelésével válaszolható meg, szakértő tudja megállapítani, hogy a vad élőhelye, szokásai, vonulási útvonalai alapján mely területeken kell a fokozott vadveszélyre számítani.⁷⁸ A szakértő a helyszíni szemle során megvizsgálhatja azt, hogy vannak-e kialakult vadváltók, fellelhetőek-e a vadászható állatoktól származó lábnyomok, fekvésnyomok, a környezet minősülhet-e a vadászható állat élőhelyének.

A Legfelsőbb Bíróság által elbírált egyik esetben a szarvasbika a vadászterületről kiváltott és az úton a gépjárművel ütközött, de vadveszélyre figyelmeztető tábla nem került kihelyezésre. A bíróság által

---

⁷⁴ a közúti közlekedés szabályairól / 1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 16. § (1) bekezdés r) pontja

⁷⁵ OSZTOVITS András (szerk): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*, Ptk. kommentár, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2014., 170.

⁷⁶ FUGLINSZKY i.m. 418.

⁷⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.780/2008/4.

⁷⁸ NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

kirendelt szakértő a baleseti helyszínen az út mind a kettő oldalát megvizsgálta, de nem talált vadvártót, ezért megállapította, hogy nem lett volna indokolt a vadveszélyt jelző tábla kihelyezése, így a bíróságok megállapították, hogy a vadászatra jogosult magatartása nem volt felróható azért, mert nem kezdeményezte a tábla kihelyezését.⁷⁹

Egy másik döntésben a Kúria figyelembe vette egyrészt azt, hogy a baleset helyszínén korábban - a perbeli balesetet megelőzően egy évvel - egyszer történt vaddal való ütközés miatti baleset, amelyről egyébként maga a vadászatra jogosult nem is tudott, másrészt azt is, hogy az adott területen a vadállomány száma átlagos, az nem emelkedett nagyobb mértékben, és mindezek alapján megállapította, hogy a figyelmeztető tábla elhelyezésének elmulasztása nem felróható a vadászatra jogosultnak. Kiemelte a Kúria azt is, hogy az, „hogy alkalmanként láttak ott vadat, még nem indokolja a tábla kihelyezését.”⁸⁰

A Baranya Megyei Bíróság ugyanakkor megállapította a vadászatra jogosult felelősségét abban az esetben, amikor egy őzbak és egy motorkerékpár ütközött össze miután egy balról erdővel, jobbról szántófölddel határolt útszakaszon a vad kivágott. A baleset helyszínén nem volt vadveszélyre figyelmeztető tábla kihelyezve. Az megállapításra került ugyan, hogy a balesettől távolabb már kihelyezésre került ugyan egy figyelmeztető tábla, de azon nem volt olyan kiegészítő tábla, amely azt jelezte volna, hogy a vadveszélyre milyen távolságban kell számítani.⁸¹

A Zala Megyei Bíróság is elfogadta azt a szakértői megállapítást, amely szerint azért nem minősül fokozottan vadveszélyesnek a perbeli baleseti helyszín, mert a terepviszonyok és „az emberlakta községek közelsége” miatt a helyszín nem vonzó a vadászható állatok számára.⁸²

Tekintettel azonban arra, hogy a legtöbb esetben amennyiben a vadveszélyt jelző tábla kihelyezésre kerül, akkor a vadászatra jogosult felróhatósága nem állapítható meg, ezért elszaporodtak a figyelmeztető táblák, például csak Tolna megyében „az 1209 kilométernyi közúthálózat közel 700 kilométerén található vadveszélyt jelző tábla, ami így teljes mértékben elveszti a jelentőségét,

---

⁷⁹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.780/2008/4.

⁸⁰ BH2013.66.

⁸¹ BDT2000.139.

⁸² BDT2000.307.

hatását.”⁸³ Ez azonban azzal a következménnyel járhat, hogy a gépjárművezetők hozzászoknak ahhoz, hogy mindenhol van tábla, és így a tábla már elveszíti a figyelemfelhívó jellegét, és már nem éri el a kihelyezéséről szolgáló célt, azaz az, hogy a gépjárművek csökkentsék a sebességüket.⁸⁴

Vannak azonban olyan esetek is, amikor a vadászatra jogosult felróhatóságának a kizárásához önmagában nem elegendő az, ha a vadászatra jogosult gondoskodott a vadveszélyre figyelmeztető tábla kihelyezéséről, hanem további kármegelőzési kötelezettség is terhelheti, így például szükség lenne megfelelő védelmi berendezés kihelyezésére is. A perbeli esetben ugyanis a Veszprém Megyei Bíróság a beszerzett rendőrségi iratok és a meghallgatott szakértő elmondása alapján megállapította, hogy alig két év leforgása alatt az adott, néhány km-es útszakaszon - amely a 8. számú főútvonalon volt - kilenc alkalommal ütközött személygépkocsi vaddal. Az igazságügyi erdészeti és vadászati szakértő megállapította azt, hogy a baleset helyszínén az út mellett erdős, bokros terület miatt állandó a vadveszély, de a vadászatra jogosultnak nincs más lehetősége a kármegelőzésre, mint a vadveszélyt jelző táblák kihelyezése. A szakértő azt is rögzítette, hogy a baleseti helyszínen vadváltó nem alakult ki. Mindezek mellett azonban a szakértő megjegyezte azt is, hogy az utak üzemeltetői a fontosabb utak mellett vadvédelmi kerítést létesítenek. A bíróság azonban a balesetek gyakoriságára tekintettel megállapította, hogy ezen a szakaszon nem elegendő a vadveszélyt jelző tábla kihelyezése a kármegelőzési kötelezettség teljesítése körében, hanem szükséges lenne egyéb védelmi berendezések telepítésére is, és mivel ezt a vadászatra jogosult elmulasztotta, ezért a felróhatósága megállapítható.⁸⁵

A vadászatra jogosult felróhatósága körében a gyakorlatban továbbra is a vizsgálat tárgyát képezheti az is, hogy fennállt-e a hatályon kívül helyezett a 30/1997. (IV. 30.) FM rendelet 58. §-ban szabályozott - nem taxatívén felsorolt⁸⁶ - körülmények valamelyike, ugyanis a jogszabályi rendelkezés hatályon kívül helyezése ellenére ezen esetek is megalapozhatják a felróhatóságot a vadászatra jogosult oldalán.⁸⁷ Így tehát megalapozza a felróhatóságot az, ha a vad és a gépjármű ütközése közvetlenül a vadászat miatt következik be, vagy azért, mert a közút közelében mesterségesen telepített és működtetett vadetetővel, szózóval, szóróval, itatóval, dagonyával vagy művelt vadfölddel

⁸³ DR. KIRÁLY István/MAROSÁN Miklós i.m. 64.

⁸⁴ NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

⁸⁵ BDT1999.28.

⁸⁶ BDT2001.355.

⁸⁷ FUGLINSZKY i.m. 418.

a vadat odaszoktatta a vadászatra jogosult. A Legfelsőbb Bíróság megállapította a vadászatra jogosult felrőhatóságát abban az esetben, amikor a vadászatra jogosult a közúttól 400 méteres távolságban telepített vadetetőt, és ennek ellenére nem gondoskodott a vadveszélyt jelző tábla kihelyezéséről, amely indokolt lett volna.⁸⁸

A vadászatra jogosult felrőhatóságának vizsgálata körében felmerülhetnek további kármegelőzési tevékenységek is: a Vtv. alapján ugyanis a vadászatra jogosult köteles a vadászati hatóság által jóváhagyott éves vadgazdálkodási terv gímszarvasra, dámszarvasra, őzre, muflonra és vaddisznóra vonatkozó részét teljesíteni, a szükséges mennyiségben és mértékben elterelő etetést végezni, a szükséges mennyiségben és mértékben vadkárelhárító vadászatot folytatni, a nagyvadállomány túlszaporodása esetén - a fokozott vadkárveszélyre tekintettel - a vadászati hatóságnál idényen kívüli állományszabályzó vadászat engedélyezését kezdeményezni.⁸⁹

A vadászatra jogosult felrőhatósága körében a bizonyítás történhet akár tanúmeghallgatásokkal, akár okirattal vagy szakértői bizonyítással is. Azon tény, hogy a baleset napján volt-e vadászat a vadászterületen, a vadászati napló bejegyzéseivel lehet bizonyítani. Azt, hogy az adott útszakasz fokozottan vadveszélyesnek minősül-e, a korábban leírtak szerint szakértővel lehet megállapítani, aki felhasználhatja akár a rendőrségi baleseti nyilvántartásokat is. Szintén szakkérdés lehet az, hogy az út közelében lévő etetővel, szózóval, stb. történt-e a vad odaszoktatása.

A Heves Megyei Bíróság által elbírált esetben szereplő baleseti helyszínen két vadászatra jogosult felelőssége is felmerülhetett, ugyanis a két vadászterület választóvonalán lévő sövényből váltott ki a vad és ugrott az úttestre, viszont úgy nyilatkoztak, hogy a közöttük lévő megállapodás szerint, az a vadásztársaság téríti meg a kárt, ahol a gépjárművel való ütközés történt, ami a perbeli esetben a II. rendű alperest jelentette. Az út egyik forgalmi iránya szerinti útszakaszra kihelyezték a vadveszélyre figyelmeztető táblát, míg az út ellentétes forgalmi irányú szakaszán a II. rendű alperesi vadászatra jogosult nem gondoskodott ilyen tábla kihelyezéséről. A másodfokú bíróság kimondta, hogy az elsőfokú bíróságnak a bizonyítási eljárás körében szükséges beszerezni a vadásztársaságok közötti megállapodást, a vadászati napokról felvett beírási könyvet, szükséges továbbá megkeresnie a

---

⁸⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.24.436/1998.

⁸⁹ Vtv. 78. § (1) bekezdés

rendőrséget a korábbi vadlütési adatok beszerzése érdekében, szükséges megkeresni az útfenntartót azért, hogy megállapításra kerüljön az, hogy mi az oka az ellentétes irányokban lévő ellentétes táblázásnak, valamint a fokozott vadveszély fennállása szakértő bevonásával vizsgálható, szakértő szükséges annak megállapításához is, hogy itató, etető, dagonya telepítésével történt-e a vad odaszoktatása.⁹⁰

Felmerülhetnek olyan helyzetek is, amikor igen körültekintő vizsgálatot igényel az, hogy vajon megállapítható-e a vadászatra jogosult felróhatósága. Napjainkban egyre népszerűbbek az erdei motoros sportok, amelyeknek a gyakorlása azonban szintén szabályokhoz kötött. Így külön engedély kell ahhoz, hogy ezeket a sportokat védett természeti területen gyakorolják, de az erdőkben is csak az arra kijelölt utakon lehet menni ezekkel ez eszközökkel. Amennyiben nem a szabályoknak megfelelően gyakorolják ezeket a nagy hanghatással járó sportokat, a vad megriadhat és kiszaladhat az utakra, amely ütközéshez vezethet.⁹¹ Hasonló eredménnyel járó szándékos, jogellenes tevékenység az illegális agancsgyűjtők által alkalmazott gyakorlat, miszerint az agancshullatás időszakában a vad vélelmezett tartózkodási helyét képező erdőt „meghajtják”, a vadat agancsmagasságban kifeszített drótok felé hajtják abból a célból, hogy a drót az agancsot az állat fejéről letörje. Az ilyen, orvvadászathoz hasonló tevékenység alkalmával nyilvánvalóan nem kap figyelmet a balesetmegelőzés (sem), és az így megriasztott magányos szarvas vagy több tíz egyedből álló szarvasrudli menekülése közben, gépjárművel találkozva balesetet is okozhat.

3. A gépjárművezető felróhatósága

A vad és a gépjármű összeütközése esetén a felróhatóságot a gépjárművezető oldalán is vizsgálni kell, vagyis meg kell állapítani azt, hogy a gépjárművezető úgy járt-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható volt.⁹²

A gépjárművezetők számára a Kresz. előírja azokat a szabályokat, amelyeket az úton való haladás során figyelembe kell venni, és kimondja többek között azt, hogy járművel a forgalmi, az időjárási és látási viszonyoknak, továbbá az útviszonyoknak (az út vonalvezetésének, az útburkolat minőségének

---

⁹⁰ BDT2001.495.

⁹¹ Találjunk közös utat a természetben űzött motorsporthoz! *Országos Magyar Vadászati Védegylet/Magyar Motorsport Szövetség*, 2020. október 22., <https://vadaszativdegylet.hu/hirek/talaljunk-kozos-utat-a-termeszetben-uzott-motorsporthoz>

⁹² Ptk. 1:4. § (1) bekezdés

és állapotának) megfelelően kell közlekedni; figyelemmel kell lenni a jármű sajátosságaira, az utasokra és a rakományra.⁹³

A Kresz. azt is kimondja, hogy a jármű sebességét a megengedett sebességhatárokon belül úgy kell megválasztani, hogy a vezető járművét meg tudja állítani az általa belátott távolságon belül és minden olyan akadály előtt, amelyre az adott körülmények között számítani kell.⁹⁴

A fenti szabályokat figyelembe véve tehát a gépjárművezető részéről felróható magatartásnak minősülhet például az, ha nem tartja be az előírt sebességkorlátozást, vagy nem a látási viszonyoknak és az útviszonyoknak megfelelően vezet, vagy a vadveszélyt jelző táblánál nem csökkenti a sebességét, de az ittasság is alapul szolgálhat a felróhatóság megállapításához.⁹⁵

A vad és a gépjármű összeütközése esetén a gépjárművezetők oldalán vizsgálni kell tehát azt, hogy mekkora sebességgel közlekedett, és hogy lassított-e a vadveszélyt jelző táblánál. Amennyiben az állapítható meg, hogy a gépjárművezető a vadveszélyt jelző tábla ellenére nem csökkentette a sebességét és ez a mulasztása közrehatott az ütközés, a káresemény bekövetkeztében, amely baleset egyébként a sebesség megfelelő csökkentésével elkerülhető lett volna, akkor megállapítható az, hogy a gépjárművezető felróhatóan járt el.”⁹⁶

A Zala Megyei Bíróság egy döntésében megállapította azonban azt is, hogy a gépjárművezetőnek akkor is figyelemmel kell lennie a helyszín adottságaira, ha ott nincs kihelyezve a veszélyt jelző tábla. A perbeli esetben a baleset helyszíne nem volt fokozottan vadveszélyes, ezért a vadászatra jogosultnak nem is kellett táblát kihelyeznie, így tehát annak elmulasztása nem volt felróható a vadászatra jogosultnak. A perben kirendelt vadászati szakértő azt állapította meg, hogy a baleset helyszíne nem fokozottan vadveszélyes terület a terepviszonyok és a lakott terület, az ember közelsége miatt, de a baleset helyszínétől 120 méterre lévő csatári elágazás már vadveszélyes útszakasz. Az eljárás során ugyanakkor a gépjárművezető elmondta, hogy tudomása volt arról, hogy a terület vadveszélyes, tehát

---

⁹³ Kresz. 25. § (1) bekezdés

⁹⁴ Kresz. 26. § (4) bekezdés

⁹⁵ FUGLINSZKY i.m. 417.

⁹⁶ BARTA i.m. 52-53.

a gépjárművezetőnek a vadveszélyre figyelmeztető tábla hiányában is számolnia kellett a vad megjelenésével.⁹⁷

A Vtv. 77. §-a szerint kártérítésre köteles az, aki a vad elpusztításával, befogásával, zavarásával vagy bizonyíthatóan erre irányuló kísérletével a vadászatra jogosultat a vadászati jog gyakorlásában akadályozza. A vad vadgazdálkodási értékét a Vhr. melléklete tartalmazza, amely szerint egy tróféás szarvasbika értéke akár egymillió forint is lehet, míg egy őz vagy egy vaddisznó értéke kettőszázezer és hatszázezer forint közötti is lehet.⁹⁸ Ez az az érték, amit a vadászatra jogosult követelhet a gépjárművezetőtől akkor, ha bebizonyosodik az, hogy a baleset a gépjárművezető felróható magatartása miatt következett be.

Mit tehet a gépjárművezető, hogy elkerülje a vaddal való ütközést vagy vaddal való találkozás miatti balesetek egyéb formáját? Leggyakrabban az őzek esnek áldozatul a vad és gépjárművek ütközésének, különösen igaz ez a párzási időszakokra, ami júliusban, augusztusban van. Az Országos Magyar Vadászati Védegylet rendszeresen felhívást ad ki, hogy mit is tehet egy gépjárművezető azért, hogy elkerülje a balesetet. Így például ebben az időszakban az erdős részeken akkor is fokozott figyelemmel ajánlott vezetni, ha nincs kint a vadveszélyt jelző tábla. „Ha őz szaladt át az úton, mindenképp számítsunk rá, hogy másik is követi! Lassítsunk, dudáljunk!” Az általános szabály pedig itt is igaz, azaz, ha az ütközés elkerülhetetlen, akkor vészfékezni kell, de a kormányt nem szabad elrántani, mert abból még komolyabb sérülés, kár is származhat.⁹⁹

Ha a legnagyobb körültekintéssel sem lehetett elkerülni a vad elütését, akkor minden esetben értesíteni kell a rendőrséget, ez igaz arra az esetre is, amikor a sérült vad elfutott. A rendőrség értesítésének azért is van jelentősége, mert ők fogják tájékoztatni az illetékes vadásztársaságot. A vad elmenekülése esetén azért fontos a vadásztársaság értesítése, mert a sebzett vad megkereséséről a vadásztársaság fog gondoskodni. Az elhullott vad pedig a vadásztársaság tulajdona¹⁰⁰, így azzal semmikképpen sem rendelkezhet a gépjárművezető, a vad eltulajdonítása lopásnak számít.

---

⁹⁷ BDT2000.307.

⁹⁸ 79/2004. (V.4.) FVM rendelet 20. számú melléklet

⁹⁹ Figyeljünk az őzekre, mert ők nem fognak ránk! Országos Magyar Vadászati Védegylet, 2022. július 13., <https://vadaszativedegylet.hu/hirek/figyeljunk-az-ozekre-mert-ok-nem-fognak-rank>

¹⁰⁰ Vtv. 9. § (2) A vadászterületen elejtett, elfogott vad (ideértve annak tróféáját is), a hullatott agancs, a szárnyas vad jogszerűen gyűjtött tojása, az elhullott vad teteme a vadászatra jogosult tulajdonába kerül. A más vadászterületről átváltott sebzett vad a sebzés helye szerinti vadászatra jogosult tulajdonába kerül, ha - a vadászatra jogosult előzetes tájékoztatásával - utánkeresés során ejtik el, vagy elhullottan fellelik. (3) A nem vadászterületen elejtett, befogott vagy elhullott vad - ideértve annak tróféáját is -, valamint a hullatott agancs, annak a vadászatra jogosultnak a tulajdonába kerül, amelyiknek a

4. Rendellenesség a vadászatra jogosult oldalán

A vad és a gépjármű ütközésével kapcsolatos káresemények vizsgálata során, amennyiben felróhatóság sem a vadászatra jogosult, sem a gépjárművezető oldalán nem állapítható meg, akkor a következő lépésben annak a vizsgálata következik, hogy valamelyik fél esetében merült-e fel a fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében rendellenesség, amely a kár bekövetkezéséhez vezetett.¹⁰¹ A rendellenességnek tehát a „tevékenység körén belül felmerült belső, elháríthatatlan oknak” kell lennie.¹⁰²

4.1. A vadászható állat megjelenése a közúton

Egységes a bírói gyakorlat abban a tekintetben, hogy a vadnak a közúton - és nem gyorsforgalmi úton - való megjelenése „nem értékelhető a vadásztársaság fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességként.”¹⁰³

A Legfelsőbb Bíróság által elbírált esetben a másodfokú bíróság kimondta, hogy még az sem minősülhet a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében felmerült rendellenességnek, ha egy alapvetően éjszakai életet élő vadászható állat nappal vált ki a közútra. Ugyanebben a döntésben a Legfelsőbb Bíróság kimondta azt is, hogy a vad és gépjármű ütközések szinte mindig úgy történnek, hogy a vad féktávolságon belül, hirtelen, gyorsan ugrik a gépjármű elé, ezért annak sincs jelentősége a rendellenesség szempontjából, hogy a perbeli esetben a vaddisznó a szalagkorlát alatt átbújva vagy azt átugorva került az útra. A perbeli baleset egy alsóbbrendű közúton történt, ami egy erdőn haladt keresztül, amely terület a vad természetes élőhelye, ezért annak - még a hirtelen történő - megjelenése sem rendellenes.¹⁰⁴

---

vadászterületéről a vad odakerült. Kétség esetén tulajdonosnak a fellelés helye szerinti legközelebbi vadászterület vadászatra jogosultját kell tekinteni.

¹⁰¹ Ptk. 6:539. § (2) bekezdés

¹⁰² DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12.

¹⁰³ BH2000.401

¹⁰⁴ BH2012.13.

Az a tény, hogy a „vad a közúton” helyzet nem tekinthető rendellenességnek abból fakad, hogy a vadászható állatok a természetben szabadon élnek, azt használják, bejárják. Ez a tevékenységük alapvetően független attól, hogy az általuk használt területeket az ember egyre több úttal szabdalja fel, amelyeket az állatok óhatatlanul is kereszteznek, de ez nem értékelhető a vadászatra jogosult tevékenységi körében felmerült rendellenességnek.¹⁰⁵

4.2. *A vadászható állat megjelenése a gyorsforgalmi úton vagy az autópályán*

A gyorsforgalmi úton vagy az autópályán megjelenő vad esetében különbséget kell tenni a 2023. július 1. napja előtti és az azt követő időszak között.

2023. július 1. napjáig a közutakkal ellentétben a gyorsforgalmi utakon, az autópályákon a vad megjelenése már a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett elháríthatatlan oknak (rendellenességnek) minősült, amely alapján a vadászatra jogosult felelőssége megállapítható volt a Ptk. 6:539. § (2) bekezdése szerint. A perbeli esetben „az autópályát megosztó bozótos, korláttal elzárt területről” ugrott ki az őzbak a gépjármű elé. A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a járművezetőknek a gyorsforgalmi utakon (autópályákon, autóutakon) nem kell arra számítani, hogy ott gyalogos, lassú jármű, egyéb hasonló akadály jelenik meg.¹⁰⁶ Így a vadak megjelenésére sem kell számítani a gépjárművezetőknek az autópályákon.

Szintén az autópályán „a két útpályát elválasztó korlát felől” ugrott ki egy szarvas és okozott balesetet, amely esettel kapcsolatban a vadásztársaság azzal védekezett, hogy az állat természetes életmódját tekintve nem lehet különbséget tenni autópálya és nem autópálya között. A Legfelsőbb Bíróság ehelyütt is megállapította, hogy az autópályákon nem kell a gépjárművezetőnek lassú járműre, hasonló akadályra számítani, így vadászható állat megjelenésére sem, kimondta azt is, hogy ez ugyanis „oly mértékben lassítaná le a közlekedést, mely az autópályák és gyorsforgalmi utak létét és értelmét kérdőjelezné meg.”¹⁰⁷

---

¹⁰⁵ BDT2000.100.

¹⁰⁶ BH2000.402

¹⁰⁷ BH2005.212

A fentiek miatt a vadászatra jogosultak egyre gyakrabban kezdeményezték az autópályák területére is a vadveszélyre figyelmeztető táblák kihelyezését, amelyek esetén tehát a gépjárművezetőknek már számítaniuk kellene a vad megjelenésére és csökkenteniük kellene a sebességüket. Így tehát, ha vadütközés esetén az volt megállapítható, hogy a gépjárművezető a figyelmeztető tábla ellenére nem csökkentette a sebességét és emiatt következett be a baleset, mivel az csökkentett sebességnél elkerülhető lett volna, akkor a gépjárművezető felróhatóan járt el, és ebben az esetben már „nem kellett vizsgálni a második lépcsőt, az üzempörben bekövetkezett rendellenességet”, tehát a vadászatra jogosult felelőssége nem volt megállapítható. Amennyiben viszont a baleset „a csökkentett sebességgel is bekövetkezett volna, akkor a gépjárművezető magatartása (gyorshajtása) károsulti közrehatásként vizsgálható.”¹⁰⁸

A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 34. § (1) bekezdése szerint a közút kezelője köteles gondoskodni arról, hogy a közút a biztonságos közlekedésre alkalmas, közvetlen környezete esztétikus és kulturált legyen. A biztonságos közlekedésre alkalmasság körébe tartozik az a feladat, hogy a közútkezelő vadvédelmi kerítést létesít az autópálya mellett és azt karbantartja.¹⁰⁹ Az Országos Közutak Kezelési Szabályzata szerint a közútkezelőnek az autópályákat naponta legalább kétszer kell ellenőriznie.¹¹⁰

A Kkt. 35. § szerint az út kezelője a kezelői kötelezettségének megszegésével okozott kárt a polgári jog általános szabályai szerint köteles megtéríteni. A kártérítési követelést a kár keletkezését követően haladéktalanul kell a közút kezelőjéhez bejelenteni.

Az állatoknak az autópályákon való megjelenése sokszor a nem megfelelő vadvédelmi berendezéseknek (kerítéseknek), vagy azok hibáinak köszönhető, amelyek karbantartása és fenntartása viszont nem a vadászatra jogosult kötelessége, hanem a közútkezelő feladata, ennek ellenére az ilyen esetekben sokszor mégsem a közútkezelő, hanem továbbra is a vadászatra jogosult

---

¹⁰⁸ BARTA i.m. 52-53.

¹⁰⁹ HEGYES i.m. 65.

¹¹⁰ az országos közutak kezelésének szabályozásáról 6/1998. (III. 11.) KHVM rendelet 3. § A közutak kezelésével összefüggő részletes nyilvántartási, ellenőrzési, üzemeltetési és fenntartási feladatokat, azok elvégzésének határidejét, valamint az egyes fogalmak meghatározását e rendelet *melléklete*, az Országos Közutak Kezelési Szabályzata (a továbbiakban: OKKSZ) tartalmazza, Melléklet a 6/1998. (III.11.) KHVM rendelethez 3.2. pont

felelőssége kerül megállapításra azzal, hogy a vadnak az autópályán való megjelenése a vadászatra jogosult tevékenysége körében felmerült rendellenességnek minősül.^{111, 112}

Tehát azokban az esetekben, amikor a vad és a gépjármű ütközése az autópályán vagy gyorsforgalmi úton történik, akkor a károsultaknak a vadásztársaságok mellett lehetőségük volt a Kkt. 35. §-a alapján a közútkezelő felelősségének a megállapítását is kérni, míg a vadásztársaság sincs elzárva attól, hogy a marasztalása esetén kártérítési követeléssel éljen a közútkezelő felé¹¹³ azért, mert az nem végezte el például a vadvédelmi kerítésnek a karbantartását, de a közútkezelő mentesült akkor, ha bizonyította, hogy úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. A közútkezelő felelősségével többek között a következőkben ismertetett bírósági döntések foglalkoznak.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a közútkezelő úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható volt akkor, amikor a balesettel érintett autópálya szakaszt is naponta négy alkalommal ellenőrizte, és az útellenőr nem rögzített a vadvédelmi kerítéssel kapcsolatos hibát. Az indoklás szerint „önmagában az a tény, hogy a kerítés nem képes teljes mértékben visszatartani az autópályáról a vadakat, az autópálya üzemben tartójának a felelősségét nem alapozza meg. Ehhez vétkességének bizonyítása is szükséges lenne.”¹¹⁴ Ugyanezen álláspontra helyezkedett a Legfelsőbb Bíróság egy másik esetben is, ahol az autópálya fenntartó bizonyította azt, hogy a vadvédő kerítést megépítette és azt fenntartotta, tehát a tőle elvárható magatartást tanúsította, és a per során nem merült fel olyan adat, hogy a vadvédelmi kerítés karbantartását elmulasztotta volna.¹¹⁵

Vannak azonban olyan esetek is, amikor a bíróságok megállapították az útfenntartók felelősségét is. Így döntött a Legfelsőbb Bíróság abban az esetben, amikor kimondta azt, hogy amennyiben az állat a vadvédelmi kerítés hibája miatt tudott felmenni az autópályára és ott a gépkocsival ütközve abban kárt okozott, akkor a kárért az autópálya kezelője a felelős. A perbeli esetben ugyanis a szakvélemény, az útellenőri jelentés és a kijavítási munkalapok alapján arra a megállapításra jutott a bíróság, hogy a baleset bekövetkezésének időpontjában az autópálya melletti vadvédelmi kerítés anyaga és állapota nem felelt meg az előírásoknak, és így okszerűen jutottak arra a bíróságok, hogy

---

¹¹¹ BARTA i.m.51-52.

¹¹² Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.500/2010/4.

¹¹³ Uo. 112.

¹¹⁴ BH2005.212

¹¹⁵ EBH2002.631.

a gépjárművel ütköző őz a hibás vadvédelmi kerítésen át juthatott az autópályára. Az úttellenőri jelentéssel ugyanis a károsult gépjárművezető bizonyította azt, hogy a balesetet megelőzően a vadvédelmi kerítés lyukas volt, és az autópályafenntartó nem bizonyította azt, hogy megjavította volna a hibát. Megállapította a bíróság azt is, hogy rendszeresen mentek be állatok az autópálya területére és ennek megakadályozására az útfenntartó a kerítés mellett más gazdaságos védekezési módokat is alkalmazhatna.¹¹⁶

A Legfelsőbb Bíróság egy másik döntésében - amely perben a vadásztársaság felperes kártérítés címén kérte kötelezni a közútkezelő alperest - a felróhatóság arányában megosztotta a felelősséget a vadászatra jogosult és az autópályakezelő között. A pert megelőzően a vadásztársaságot kötelezték az őzzel ütközött gépjárműben bekövetkezett kár megfizetésére. A perbeli tényállás szerint a baleset helyszíne az autópálya létesítése előtt az őzek élőhelye volt. A konkrét baleseti helyszínhez legközelebbi „vadátjárónál a vadvédelmi kerítésnek folytonossági hibái voltak, a védőháló és a védőkorlát között 35-50 cm-es rések voltak.” Az autópálya fenntartó naponta kettőnél többször is ellenőrizte az utat. A bíróságok a Kkt. 34. §-a alapján megállapították egyrészt azt, hogy a vadvédelmi berendezések állapotának az ellenőrzése és ezek rendeltetésszerű használatra való alkalmassá tétele az autópályakezelő feladata, másrészt a Vtv. 78. § (2) bekezdése (az ítélet megszületésekor a Vtv. 78. § (4) bekezdése)¹¹⁷ alapján a vadvédelmi kerítés állapotának az ellenőrzése a vadászatra jogosult feladata is, amely alapján a vadászatra jogosultnak kell jeleznie a közútkezelő felé a vadvédelmi kerítés esetleges hiányosságait, hibáit. A perbeli esetben azonban a vadászatra jogosult a kerítés hiányosságát az autópályakezelőnek nem jelezte, míg az autópályakezelő ugyan az útpálya ellenőrzési kötelezettségeinek a 6/1998. (III.11.) KHVM rendelet alapján eleget tett, de ez nem bizonyítja egyben azt is, hogy „a vadvédelmi berendezéseket is megfelelően ellenőriztette volna,”, mindezek alapján a felelősséget a felróhatóság arányában megosztotta a bíróság.¹¹⁸

Az autópályákra, gyorsforgalmi utakra az állatok leggyakrabban egyrészt a felhajtóknál, csomópontoknál mennek fel másrészt pedig a hiányos, lyukas kerítéseken. Ezek az állatok azonban - mielőtt bejutnak az autópálya területére - az autópályák mentén, a kerítés mellett hosszabb ideig is

---

¹¹⁶ BH2010.7.

¹¹⁷ Vtv. 78. § (2) bekezdés

¹¹⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.500/2010/4.

vándorolhatnak, így kérdéses, hogy a vad és a gépjármű ütközésének a helyéhez legközelebb eső vadásztársaság felelőssége alappal állapítható-e meg.

A Legfelsőbb Bíróság döntése szerint az autópályák esetében két társadalmi érdek találkozik, az egyik a természet védelme, míg a másik az autópályák rendeltetésszerű működésének a biztosítása. E két érdek összehangolásában nyújtanak segítséget az autópályák melletti vadvédelmi kerítések és az épített vadátjárók.¹¹⁹

Az Útügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett elnevezésű dokumentum¹²⁰ tartalmazza többek között a vadátjárókra és a védőkerítésekre vonatkozó részletes előírásokat, műszaki szabályokat, és kimondja, hogy a tervezés során többek között a vadászatra jogosulttal és az illetékes nemzeti park igazgatóságával is egyeztetni kell. A jogszabályi rendelkezés szerint „az útügyi műszaki előírások kidolgozása és felülvizsgálata az Útügyi Műszaki Szabályozási Bizottság feladata.”¹²¹ Az említett műszaki előírás többek között úgy rendelkezik, hogy „közlekedésbiztonsági szempontból a védőkerítés feladata az állat elütéses balesetek számának, súlyosságának csökkentése. (...) A védőkerítés azonban a leggondosabb tervezés, kivitelezés és karbantartás esetén sem képes teljes védelmet biztosítani, mivel a vízelvezető árkok keresztezésénél, a csomópontokban és a hidak közelében a kerítés folytonossága megszakad.”¹²²

Az épített vadátjárók - amennyiben azok a megfelelő helyeken és szakszerűen vannak megépítve - nagyban hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az ember által épített autópályák, gyorsforgalmi utak a lehető legkisebb hatást gyakorolják a vadak életére. A vadátjárók építésénél figyelembe kell venni azt, hogy az autópálya megépítése előtt milyen útvonalon járták be a területet a vadak és tekintettel kell lenni a vadállomány összetételére is. Nagyvadak esetén a felüljárónak minimum 25 méter szélesnek kell lennie, és minél jobban kell hasonlítani arra a környezetre, amit az állat természetesnek tart. Nagyvad esetén az aluljárónak minimum 10 méter szélesnek kell lennie, és ha gímszarvas is fogja használni, akkor legalább 4 méter magasnak.¹²³ Amennyiben a vadátjárót nem a vad számára

---

¹¹⁹ BH2005.212

¹²⁰ Útügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett, e-UT 03.07.53:2019/M1:2021, <https://ume.kozut.hu/dokumentum/1018>

¹²¹ Az útügyi műszaki előírások kidolgozására, kiadására és közzétételére vonatkozó szabályokról 16/2017. (V. 25.) NFM rendelet 2. § (1) bekezdése.

¹²² Útügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett, e-UT 03.07.53:2019/M1:2021, <https://ume.kozut.hu/dokumentum/1018>

¹²³ Uo. 122.

megfelelő helyen és módon építik meg, akkor az autópálya mellett futó vadvédelmi kerítés sem tudja teljesen ellátni a feladatát, hiszen a kerítés mentén végigmennek a vadak, de a számukra nem tetsző vadátjárót már nem használják, és így könnyen eljutnak arra a pontra, ahol a kerítés véget ér (általában a csomópontokban, a vízelvezető árkok keresztezésénél, a hidak közelében, a lehajtósávok környékén).¹²⁴ A legtöbb vadátjáró ugyan a minimális előírásoknak megfelel, de ez sok esetben kevés ahhoz, hogy azokat a vadak ténylegesen használják is. A műszaki előírás szerint az átjárók tervezésekor figyelembe kell venni a természetvédelmi, a vadgazdálkodási és a forgalombiztonsági szempontokat is. A szakirodalom szerint „az átjáró a funkcióját akkor látja el megfelelően, ha a védőkerítések és zárt panelek csatlakozása hézagmentes, tehát meggátolják a vad úttestre jutását, valamint feltereli őket az átjáróra.”¹²⁵ Nehézséget jelent, hogy a legtöbb vadátjárót csak a minimális méretre építik meg, míg az állatok áthaladását nem segíti elő a növényzet nem megfelelő karbantartása sem - amely a közútkezelő feladata lenne - és így a növényzet adott esetben nem elég sűrű ahhoz, hogy a vad ténylegesen biztonságban érezze magát. Ajánlatos lenne a homokóra formájú felüljáró, de ez nem minden esetben kerül kivitelezésre.¹²⁶ A hivatkozott műszaki előírás tartalmazza azt is, hogy a nagyvadátjárók karbantartása során fel kell újítani az eredeti növényzetet, az átjárók bejáratát meg kell tisztítani, és ellenőrizni kell azt is, hogy megfelelő állapotban van-e az állatok számára biztosított közlekedősáv.¹²⁷

Csökkenthetné a vadnak az autópályára való feljutás esélyét az is, ha a vadvédelmi kerítés mindkét oldalán a növényzetet ritkítanák, mert ebben az esetben kevésbé vonzaná oda az állatokat, ugyanezen oknál fogva az autópálya mentén lévő nagyobb területű összefüggő növényzetet több kisebb szakaszra lehetne feldarabolni. A vadvédelmi kerítés karbantartása körében nagyobb figyelmet lehetne fordítani a kerítés tövében lévő gyomok irtásának, hiszen így a kerítés esetleges hibái, hiányosságai könnyebben észrevehetőek lennének.

Az autópályák esetében egy érdekes problémát jelent még az ún. kotorékok létezése. A kotorékok az autópálya területén belül, azaz a vadvédelmi kerítésen belül található vad élőhelyek, azokat jellemzően a töltések oldalába ássák a rókák, borzok, és napközben ezekben tartózkodnak, valamint

---

¹²⁴ MOLNÁR Dániel: Vadválasztók, a természet és a vadátjárók viszonyáról, *Magyar Vadászlap*, 2022. május, 24-26.

¹²⁵ SZALONTAI Boglárka: Nagyvadátjárók hazai viszonyai, *Agrofórum Online*, 2021. november 9., <https://agroforum.hu/szakcikkek/taj-ter-kep/nagyvadatjarok-hazai-viszonyai/>

¹²⁶ U.o. 125.

¹²⁷ Utügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett, e-UT 03.07.53:2019/M1:2021, <https://ume.kozut.hu/dokumentum/1018>

ezekben hozzák világra az utódaikat is. Tehát ezek az állatok nem a vadvédelmi kerítés hibája, hiányossága miatt jutnak be az autópályára, hanem eleve ott élnek, sőt ott is születnek. Milyen alapon felelhet az ezen állatok általi károkozásért a vadászatra jogosult? Az autópálya nem vadászterület, ott vadászati tevékenység nem folytatható. Az ilyen kotorékok megszüntetéséről a közútkezelőnek kellene gondoskodnia.¹²⁸

2023. július 1. napjával azonban a Vtv. 75/A. §-a kiegészült a (3) és a (4) bekezdéssel. A módosítás szerint már nem minősül a vadászatra jogosult felróható magatartásának vagy a tevékenységi körében előálló rendellenességnek, ha a vad az életmódjából, szokásos táplálkozási, szaporodási viselkedéséből következő helyváltoztatása miatt jelenik meg autóúton, autópályán, kivéve, ha a vad megjelenése a vadászatra jogosult tevékenységével áll okozati összefüggésben. A (4) bekezdés szerint pedig a gyorsforgalmi utat úgy kell üzemeltetni, hogy arra a vad ne jusson fel.¹²⁹ Mindezen módosítás még kiegészült azzal is, hogy a módosított Vtv. 8. § (2) bekezdés g) pontja szerint nem minősül vadászterületnek a kerítéssel védett közút esetében az úttest és a kerítés közötti terület.

A fenti jogszabálmódosítás tehát két változást is bevezetett. Egyrészt azt, hogy önmagában a vadnak az autópályán való megjelenése nem minősül automatikusan a vadászatra jogosult tevékenységi körében előálló rendellenességnek, így a vadászatra jogosult felelőssége csupán ezen tény alapján nem állapítható meg, a felelősség megállapításához szükség van annak a bizonyítására is, hogy a vad autópályán való megjelenése a vadászatra jogosult tevékenységével áll okozati összefüggésben.

A másik jelentős változás annak a jogszabályban való rögzítése, amely szerint gyorsforgalmi utat úgy kell üzemeltetni, hogy arra a vad ne jusson fel. Ez az előírás az eddigiekhez képest sokkal szigorúbb követelményt támaszt a gyorsforgalmi utak, autópályák üzemeltetője felé, hiszen eddig az Útügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett elnevezésű dokumentum csak azt rögzítette, hogy például „a védőkerítés feladata az állat elütéses balesetek számának, súlyosságának csökkentése.”¹³⁰, amely feladat teljesítése azonban már önmagában nem tűnik elégségesnek ahhoz, hogy az üzemeltető biztosítani tudja azt, hogy a vad ne jusson fel az

---

¹²⁸ Köszönet a beszélgetésért Kovács István János vadászmasternek

¹²⁹ Vtv. 75/A. § (3) és (4) bekezdés

¹³⁰ Útügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett, e-UT 03.07.53:2019/M1:2021, <https://ume.kozut.hu/dokumentum/1018>

autópályára. A jövő jogalkotására és a jogalkalmazására vár tehát annak a kérdésnek az eldöntése, hogy hogyan lehet úgy gyorsforgalmi utakat üzemeltetni, hogy arra a vad ne jusson fel.

4.3. *A vadászható állatok különös viselkedése*

Több bírósági döntés is foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy hogyan lehet minősíteni azt az esetet, amikor a vadászható állatok nem a tőlük megszokott módon viselkednek, és így minősülhet-e rendellenességnek a vadászatra jogosult oldalán az állatok különös viselkedése vagy sem.

A Legfelsőbb Bíróság a perbeli esetben megállapíthatónak látta a rendellenességet tekintettel arra, hogy az állat az általánostól eltérő, hirtelen és váratlan reakciót tanúsított, és a vadnak a perbeli különleges módon való megjelenése megalapozza a rendellenességet. A perbeli eset szarvasbőgés - azaz a gímszarvas természetes éves párosodási - időszakában történt, amikor az állatok magatartása megváltozik, ezért történhetett meg az, hogy a szarvas akkor ugrott neki a gépjármű hátsó részének, amikor az már az állat előtt szinte elhaladt. Az állatnak ez a viselkedése megalapozza a vadászatra jogosult működési körén belül felmerült rendellenességet.¹³¹

A Legfelsőbb Bíróság az egy másik döntésében megállapította, hogy mivel a balesettel érintett ipari terület és a mellette lévő erdősáv nem élettere a szarvasnak, ott vad és vadászat sem tartható, „ebből következően a település belterületén a szarvas megjelenése, a magas partfalról történt leugrása a közútra az alperes (vadászatra jogosult) működése körében bekövetkezett rendellenességnek tekinthető.” A perbeli esetben a szarvas egy belterülethez tartozó ipari területen, olyan helyen ugrott a közútra és okozott balesetet, ahol egyébként átjárási lehetősége nem volt, és az állat az ugrást a két méter magas, sziklás partfalról hajtotta végre, vadveszélyt jelző tábla nem volt kihelyezve, mert korábban nem történt a helyszínen vaddal történő ütközés és a baleset helyszíne egy belterülethez tartozó iparterület volt.”¹³²

Ugyanakkor van olyan álláspont is, amely szerint a párzási időszak az állatok életének természetes része, és nem helyes az az irány, hogy az állatok viselkedése elemzésre és minősítésre kerül, azaz

---

¹³¹ BH2003.237.

¹³² BH2006.150.

meghatározásra kerül az, hogy mikor viselkedik „normálisan”, megszokottan és mikor rendellenesen egy állat, ugyanis ez akár oda is vezethet, hogy „hamarosan a kicsinyeit védő állat is különleges lesz tavasszal, vagy nyáron az árvíz miatt vonuló állat is különleges lesz, vagy éppen a télen a hidegben és hóban élelmet kereső és ezért messzebbre kóborló állat is különleges lesz.”¹³³

A Legfelsőbb Bíróság így egy másik döntésében nem minősítette rendellenességnek azt az esetet, amikor „a vadkan a párzási időszakban, minden észlelést figyelmen kívül hagyva, rendkívüli sebességgel rohant előre a mélyből a meredek partra, (...) vakon és süketen rohant át az úttesten.” Ebben a döntésben mondta ki a bíróság, hogy a vad szinte mindig hirtelenül és gyorsan jelenik meg az úton, és egységes abban a kialakult bírói gyakorlat, hogy a vad közúton való megjelenése nem rendellenes, és az pedig tény, hogy a megriadt vad nem figyel arra, hogy merre menekül, teljesen természetes.¹³⁴

A Vtv. 75/A. §-nak a 2023. július 1. napjával történt módosítása szerint azonban már önmagában a vad életmódjából, szokásos táplálkozási, szaporodási viselkedéséből következő megjelenése nem minősülhet a vadászatra jogosult tevékenységi körében felmerült rendellenességnek.

4.4. A települések belterületére betévedt vadászható állatok esete

A vadászható állatok nem csak a közutakat vagy autópályákat nem tudják, és nem akarják megkülönböztetni a természetes élőhelyüktől, hanem ugyanígy vannak a belterületekkel is, és elmondható, hogy egyre gyakrabban jelennek meg és okoznak problémát a települések belterületein.

A település közigazgatási belterülete nem minősül vadászterületnek, így a kárért az a vadászatra jogosult tartozik felelősséggel, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.¹³⁵

A települések belterületén megjelenő vad esetében a Vtv. legutóbbi módosítására tekintettel szintén különbséget kell tenni a 2023. július 1. napja előtti és az azt követő időszak között.

---

¹³³ NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

¹³⁴ BH2012.13

¹³⁵ Ptk. 6:563. § és Vtv. 8. § (1) és (2) bekezdés

2023. július 1. napjáig tartó időszakra elmondható, hogy a kialakult bírói gyakorlat egységes volt abban a tekintetben, hogy a belterületen megjelenő vadat a vadászatra jogosult működési körén belül felmerült rendellenességnek tekintette¹³⁶

A Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a települések belterülete főszabályként nem élettere a vadnak, ezért a gépjárművezetőknek a belterületen, a lakóházakhoz közel nem is kell arra számítaniuk, hogy ott vadakkal találkoznak, így pedig a vadnak az a „különleges módon való megjelenése”, hogy belterületen jelenik meg, megalapozza a vadászatra jogosult működési körén belül felmerült rendellenességet.¹³⁷

A települések belterületére betévedt vad által okozott károkat egyszerűbb megítélni - és a fentiek szerint egységes is a megítélés - abban az esetben, amikor a kár a vadászterület és a belterület határán, annak közelében elhelyezkedő belterületi közúton történik meg, hiszen megállapítható az, hogy a kár a vadnak a vadászterületről való kiváltása miatt következett be. Ekkor tehát a bírói gyakorlat szerint is megállapítható a vadászatra jogosult fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenesség.

Természetesen a belterületre betévedt vad - amennyiben a körülmények is megfelelőek - nem áll meg a belterület és a vadászterület határán, hanem a mélyebben fekvő belterületi részekre is bemegy, és ott akár hosszabb időre is búvóhelyet találhat, majd erről a belterületi ingatlanról való „kiváltással” okoz kárt. Elmondható azonban, hogy „a károkozáshoz a vadászterületről is ki kellett váltania, azonban a kártétel közvetlen oka és a rendellenes viselkedés már nyilvánvalóan nem a vadászatra jogosult érdekkörében keresendő.”¹³⁸ Ezt az esetet tovább bonyolíthatja az a körülmény is, hogy mivel több vadászatra jogosult vadászterülete is határos lehet egy belterülettel, ezért ezekben az esetekben nehézséget okoz a bizonyítás során annak a vadászatra jogosultnak a meghatározása, akinek a vadászterületéről a vad kiváltott.¹³⁹

---

¹³⁶ NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

¹³⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.941/2008/4.

¹³⁸ MAKAI Krisztián: Belterületi vadak a „célkeresztben” - a vadászható állat által okozott kárért való felelősség legújabb bírói gyakorlata, *Polgári Jog*, 2022/1-2. - Jogesetelmezés

¹³⁹ Uo. 136.

A Vtv. 75/A-nak 2023. július 1. napjával történt módosítása azonban kimondta, hogy nem minősül a vadászatra jogosult felróható magatartásának vagy a tevékenységi körében előálló rendellenességnek, ha a vad az életmódjából, szokásos táplálkozási, szaporodási viselkedéséből következő helyváltoztatása miatt jelenik meg (...) a település belterületén, kivéve, ha a vad megjelenése a vadászatra jogosult tevékenységével áll okozati összefüggésben,¹⁴⁰ így tehát a jövőben csak akkor lesz a vadászatra jogosult felelőssége megállapítható, ha a tevékenységével összefüggésben - például nem megfelelően szervezett vadászat miatt - jut a vad a belterületre.

4.5. *A települések belterületén élő vadászható állatok esete*

Létezik azonban a vadászható állatoknak egy olyan csoportja is, amelyek tagjai már eleve a települések belterületén élnek, tehát nem a belterülethez közeli vagy azzal szomszédos vadászterületekről váltottak ki a belterületre. Érdekes megvizsgálni azt, hogy ezekben az esetekben vajon fennáll-e a vadászatra jogosult felelőssége vagy sem.

Az elmúlt években egyre több vadászható állat - főleg vaddisznó, róka, őz - jelenik meg a települések belterületein, amelynek számos oka lehet. A lakott területek nagyságának növekedése együtt jár a vadászható állatok természetes életterének a csökkenésével is, ezen állatok általában a kertvárosias környezetben, kertekben, az elhanyagolt városi bozótokban könnyen találnak búvóhelyet, és a városi környezetben az élelmet is könnyen meg tudják szerezni, így alkalmazkodnak a városi, belterületi léthez, és már adott esetben az utódaikat is a belterületen hozzák a világra, nevelik fel.¹⁴¹

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetemen a VadVilág Megőrzési Intézet végzett egy kutatást arról, hogy azon vaddisznók, amelyek szinte folyamatosan a belterületen élnek, már genetikailag is kezdenek különbözni azon vaddisznóktól, amelyek az erdőben élnek, és így alkalmazkodnak a városi léthez.¹⁴²

A vad belterületre „költözésében” - a korábban említettek (az élőhelyek zsugorodása, a könnyebb táplálékszerzési lehetőségek) mellett - például egy olyan érdekes körülmény is szerepet játszhat,

---

¹⁴⁰ Vtv. 75/A. § (3) bekezdés

¹⁴¹ BARTA i.m. 41-42.

¹⁴² BORI Bianka: Városi Kalandok, Gondolatok a városi vadgazdálkodásról, *Nimród az Országos Magyar Vadászkamara hírlevele*, 2022. július, 25-27.

mint hogy a belterülettel határos kiránduló helyeken az emberek által póráz nélkül sétáltatott kutyák bekergetik a belterületre a vadat, amely aztán a fent említett kedvező körülmények - belterületi bozótosok, élelmiszerral tele lévő kukák - miatt igen jól érzi magát a belterületen, így már vissza sem tér a vadászterületre, hanem ott megtelepszik és éli az életét.¹⁴³ Az ország északi részén a vadak belterületre költözésében a ragadozók, a szürke farkas elszaporodása is szerepet játszik, és az így beköltöző vadak - alkalmazkodva a belterületi életviszonyokhoz - generációkon keresztül is élhetnek a belterületen.¹⁴⁴

Amennyiben tehát a vadászható állat és a gépjármű a település belterületén ütközik, igen körültekintően kell vizsgálni azt a kérdést, hogy a vad vajon kiváltott-e egy vadászterületről és így vizsgálható a vadászterület szerinti vadászatra jogosult felelőssége vagy pedig a vad már eleve a belterületen élt és így fel sem merülhet a vadászatra jogosult felelőssége.

A Kúria megállapította, hogy a település belterületén - amely nem vadászterület - megtelepedett, tehát nem oda betévedt, hanem gyakorlatilag ott élő vadászható állat által okozott kárért nem tartozik a vadászatra jogosult felelősséggel. A perbeli esetben a baleset lakott területen történt, miután az úttest melletti bokros részről egy őz ugrott a 30 km/óra sebességgel közlekedő gépkocsi elé. A baleset a lakott területnek egy olyan részén történt, ahol többek között templom, óvoda, rendőrség és boltok is találhatóak. A bíróság tanúvallomás alapján megállapította, hogy figyelemmel arra, hogy „egy őzsuta élettere és egyben mozgásterre 500 méter - 1 kilométer, így ez a vad valószínűleg ezen a területen született, itt találta meg életterét, egyszerűen városi vad lehetett.” Mindezek alapján a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mivel a vad eleve a belterületen született és élt, ezért vadászterületről történő kiváltásról nem is lehet szó, így pedig fel sem merülhet a szomszédos vadászterület szerinti vadászatra jogosult felelőssége a Ptk. 6:563. § alapján.¹⁴⁵

A fenti határozat alapján tehát a jövőben a vadászható által a települések belterületein okozott károk esetében a vadásztársaságok mentesülhetnek a felelősség alól, amennyiben bizonyítani tudják azt, hogy a kárt okozó vad nem a vadászterületről váltott ki, hanem eleve a belterületen élő, városi vadnak

---

¹⁴³ BÓDI Ábel: Csak így lehet! *Magyar Vadászlap*, 2022. augusztus, 5-7.

¹⁴⁴ BÉKÉS Bence: A vad mindig egy lépéssel előttünk jár, *Nimród az Országos Magyar Vadász Kamara hírlevele*, 2022. július, 22-24.

¹⁴⁵ BH2022.44.

minősül. Ezen bizonyításnak a fenti példa alapján eleget tehet a vadásztársaság akár tanúbizonyítással is, de természetesen szakértő kirendelésére is sor kerülhet.¹⁴⁶

Miután tisztázottá vált az, hogy az eleve belterületen élő vad által okozott kárért nem felel a vadászatra jogosult, jogosan merülhet fel az a kérdés, hogy az ilyen vadütközések esetén ki viselheti a gépjárművezető - akár több millió forintos - kárát. Ezen káresemények vizsgálata során felmerülhet az adott belterületi ingatlan tulajdonosának vagy használójának a felelőssége is, akitől a Ptk. 1:4. §¹⁴⁷- a alapján elvárható lenne, hogy a belterületi ingatlant oly módon tartsa rendben, hogy „azon vadászható állat ne tudjon életvitelszerűen megtelepedni, hiszen biztos, hogy az elhanyagolt ingatlanon megtelepedett vad előbb-utóbb kárt is fog okozni.”¹⁴⁸

5. Rendellenesség a gépjárművezető oldalán

A tevékenység körében azonban a rendellenesség nem csak a vadászatra jogosult, hanem a gépjárművezető oldalán is felmerülhet.

A fokozott veszéllyel járó tevékenység körében bekövetkezett „rendellenességnek minősülnek mindazon okok, amelyek nem elháríthatatlanok és/vagy nem külsők, vagyis a fokozott veszéllyel járó tevékenység körébe tartoznak.”¹⁴⁹ A gépjárművezető oldalán így tehát általában a műszaki hiba, a gépjárművezető rosszullete vagy a defekt minősülhet rendellenességnek.

A Legfelsőbb Bíróság a gépjármű kereke alól felpattanó kő által egy másik gépjárműben történt károkozással kapcsolatban kimondta, hogy ezekben az esetekben a kő súlya és az ahhoz adott a gépjárműtől származó mozgási energia együttese okozza a kárt, ezért a kő „felverődését a veszélyes üzem működésének körén belül jelentkező rendellenességként kell értékelni.”¹⁵⁰ De önmagában a kő nem lenne veszélyforrás, az csak a haladó gépjárművel való találkozás miatt válik azzá. A Legfelsőbb Bíróság egy másik döntésében is a felpattanó kő által okozott kár esetében ugyanígy határozott is

---

¹⁴⁶ MAKAI Krisztián: Belterületi vadak a „célkeresztben” - a vadászható állat által okozott kárért való felelősség legújabb bírói gyakorlata, *Polgári Jog*, 2022/1-2. - Jogesetelmezés

¹⁴⁷ Ptk. 1:4. § (1) Ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

¹⁴⁸ MAKAI Krisztián: Belterületi vadak a „célkeresztben” - a vadászható állat által okozott kárért való felelősség legújabb bírói gyakorlata, *Polgári Jog*, 2022/1-2. - Jogesetelmezés

¹⁴⁹ FUGLINSZKY i.m. 420.

¹⁵⁰ EBH1999.99.

kimondta, hogy „a jogszabály a rendellenesség fogalmát nem szűkíti le a fokozott veszéllyel járó tevékenység eszközére. Az ugyanis mindig valamilyen konkrét módon körülhatárolható térben jelentkezik, és annak egy meghatározott körében fejti ki hatását.”¹⁵¹

A Legfelsőbb Bíróság megállapította a gépjárművezető felelősségét abban az esetben, amikor a belterületen a jobbra kis ívben kanyarodó károkozót a zebrán, zöld jelzés mellett egy váratlanul megjelenő, gazdátlan kutya manőverezésre készítette, és ezért a gépjármű egy másik, a helyszínen álló gépjárműnek ütközött neki. A bíróság kimondta, hogy a „manőverezésre kényszerítő kutya” a károkozó működési körében felmerült rendellenességnek számít.¹⁵²

A vadászható állatokkal kapcsolatban azonban a bíróságok más álláspontra helyezkednek és megállapították, hogy a vadnak a közúton való megjelenése miatti baleset esetén a vad váratlan felbukkanása nem értékelhető a gépjármű működése körében felmerült rendellenességnek. Ugyanis „a vadnak a közúton való megjelenése önmagában is veszélyforrást jelent és nem csupán a gépjármű üzemeltetése folytán válik azzá. A vad közúti károkozása saját veszélyes üzemi jellegével függ össze.”¹⁵³

A Legfelsőbb Bíróság által elbírált esetben egy szarvasbika egy 1,5 méter magas partfalról ráugrott a gépkocsi motorháztetejére (a továbbiakban: 1. számú gépjármű), majd az ütközéstől a szarvas nekivágódott a szemközti sávban közlekedő gépjárműnek (a továbbiakban: 2. számú gépjármű), amely totálkáros lett. A perbeli esetben a 2. számú gépjármű károsultjai indítottak peres eljárást az 1. számú gépjármű felelősségbiztosítója ellen, mert szerintük a biztosított gépjármű működési körében felmerült rendellenesség okozta a balesetet, hiszen az 1. számú gépjármű vezetője nem tudta elkerülni az ütközést a szarvassal, amely a 2. számú gépjárműben kárt okozott. Az ügyben eljáró bíróságok és majd a Legfelsőbb Bíróság is úgy foglalt állást, hogy a szarvasbikának az 1. számú gépjárműre való ugrása, majd onnan a 2. számú gépjárműre történő átesése az 1. számú gépjármű fokozott veszéllyel járó tevékenység körén kívül eső elháríthatatlan oknak, külső rendellenességnek minősül, amely nem alapozza meg a biztosító felelősségét.¹⁵⁴

---

¹⁵¹ BH2000.348.

¹⁵² BH2003.500.

¹⁵³ Kúria Pfv.VIII.21.297/2010/6.

¹⁵⁴ BH2010.120.

A Kúria által elbírált egy másik eset tényállása szerint az alperesi felelősségbiztosító biztosítottja által vezetett gépjármű elé féktávolságon belül egy gímszarvas ugrott, a gépjármű a szarvassal ütközött, és azt nekivetette az ellenkező irányból érkező motorkerékpárosnak, aki a helyszínen elhunyt. A baleset helyszínén kihelyezésre került a vadveszélyre figyelmeztető tábla. Az alperesi biztosított a megengedett legnagyobb 90 km/óra sebesség helyett pedig 75 km/óra sebességgel közlekedett. A balesetben elhunyt motorkerékpáros hozzátartozói a perben felperesként azt állították, hogy az alperesi biztosított nem a Kresz. előírásai szerint választotta meg a sebességét, a baleset elkerülhető lett volna. „Az alperes biztosítottjának fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében felmerült rendellenességként tüntették fel, hogy az adott helyen és időben közlekedve a vadnak átadta az általa üzemeltetett veszélyes üzem mozgási energiáját, irányát, és a vad ennek következtében tért le addigi haladási folyósójáról.” A Kúria is egyetértett azzal, hogy mivel a személygépjármű és a motorkerékpár közlekedésük során egymással kölcsönhatásba kerültek, ezért alkalmazható a Ptk-nak a veszélyes üzemek találkozására vonatkozó szabályai, mivel a veszélyes üzemek (gépjármű és motorkerékpár) úgy is okozhatnak egymásnak kárt, hogy közvetlen fizikai kapcsolatba nem kerülnek, ezért első lépésben tehát a felróhatóságot kell vizsgálni. A szakvélemény szerint az alperes biztosítottja 55 km/óra sebesség felett semmilyen módon nem háríthatta volna el az ütközést, nem terhelte észlelési vagy cselekvési késedelem sem, a Kúria szerint pedig ekkora mértékű sebességcsökkentést a Kresz. sem vár el a közlekedőktől, bár az alperesi biztosított egyébként is csökkentette a sebességét. Felróhatóságot a bíróság egyik oldalon sem tudott tehát megállapítani. A második lépésben vizsgálni kellett, hogy a kár bekövetkezéséhez a fokozott veszéllyel járó tevékenység körében felmerült rendellenesség vezetett-e. E körben a Kúria szerint figyelemmel kellett lenni arra a szakértői megállapításra, amely szerint a szarvas mozgása „rendellenes” volt - mivel zavartalan körülmények estén a vad a fűben pihent volna, de valami (véltetően az aratógépek) megzavarta - továbbá a szarvas féktávolságon belül, hirtelen ugrott a gépjármű elé, szinte repült, és ezen körülmények között „a gépjárműnek a vaddal történt ütközése nem minősült a fokozott veszéllyel járó tevékenység körében bekövetkezett rendellenességnek.” A vad kiváltása csak a vadásztársaságok felelőségének vizsgálatakor minősül belső oknak, de a vadásztársaság a jelen perben félként nem szerepelt. Megállapítható tehát, hogy az alperesi felelősségbiztosítót helytállási kötelezettség nem terhelte, mivel a balesetet elháríthatatlan külső ok idézte elő, tehát a Ptk. 6:539. § (3) bekezdése alapján a kárát mindegyik fél maga viseli.¹⁵⁵

---

¹⁵⁵ Kúria Pfv.III.20.146/2022/4.

6. A „mindenki viseli a maga kárát” esete

A vad és gépjármű ütközéséből származó káresemények azon részében, amelyek esetén sem a vadászatra jogosult, sem pedig a gépjárművezető oldalán nem volt felróhatóság és a tevékenység körében felmerült rendellenesség sem állapítható meg vagy ha az egymásnak okozott kár mindkét fél fokozott veszéllyel járó tevékenysége körében bekövetkezett rendellenességre vezethető vissza, akkor mindenki maga viseli a kárát,¹⁵⁶ ami azt jelenti, hogy a gépjárművezető viseli a gépjárműben bekövetkezett kárt, míg a vadászatra jogosult viseli a vadban bekövetkezett kárt.

VI. Szakkérdések a felelősség megállapítása során

A vad és a gépjármű összeütközésével kapcsolatos káresemények vizsgálata során számos alkalommal merülnek fel szakkérdések. Míg a gépjárművezető oldalán leggyakrabban közlekedési-, gépjárműszakértő kerül kirendelésre, addig a vadászatra jogosult oldalán vadászati szakértő (mező- és erdőgazdálkodás szakterület csoport) kirendelése válhat szükségessé. Jelenleg az Igazságügyi Minisztérium által vezetett nyilvántartásban összesen hét vadászati szakértő található meg, és csak három szakértő esetében került külön közleményként feltüntetésre a vad és a gépjármű ütközéséből eredő kár. Minden egyes káresemény egyedi és a szakértőknek az adott ügy sajátos körülményeit kell körültekintően vizsgálni.

A vadászatra jogosult személyének a meghatározása is igényelhet szakértői bizonyítást. Vannak ugyanis olyan esetek, amikor nem egyértelmű, hogy melyik vadászterületről váltott ki a balesettel érintett vad. Ezekben az esetben a tanúvallomások mellett, az elkészült rendőrségi jegyzőkönyv, a fényképfelvételek, a helyszínrajzok, a gépjármű és a vad helyzete, sérülései alapján a szakértői vizsgálatot igényel az, hogy az út melyik oldaláról, melyik vadászterületről váltott ki a vad, tehát melyik vadászatra jogosult felelőssége merülhet egyáltalán fel.

---

¹⁵⁶ Ptk. 6:539. § (3) bekezdés

A gépjárművezető felróhatósága körében a legtipikusabb szakkérdés az, hogy a gépjárművezető a vad elütése előtt a megengedett sebességgel közlekedett-e, és amennyiben kihelyezésre került a vadveszélyt jelző tábla, akkor a gépjárművezető a megfelelő mértékkel csökkentette-e a sebességét vagy sem. A következő lépésben a szakértőnek azt a kérdést is meg kell válaszolnia, hogy a gépjárművezető gyorsajtása okozati összefüggésben állt-e a vaddal való ütközésben, azaz a megengedett sebesség esetén elkerülhető lett volna a baleset vagy sem. Amennyiben a szakértő azt állapítja meg, hogy a baleset a megengedett sebesség mellett sem lett volna elkerülhető, mert a vad a megengedett sebességhez képest is féktávolságon belül került a gépjármű elé, akkor a gépjárművezető felróhatósága nem állapítható meg.¹⁵⁷ Ha azonban a gépjárművezetőnek az a mulasztása, hogy a vadveszélyt jelző táblánál nem csökkentette a sebességét közrehatott az ütközésben, és a szakértő arra a megállapításra jut, hogy a baleset a sebesség megfelelő csökkentésével elkerülhető lett volna, akkor megállapítható az, hogy a gépjárművezető felróhatóan járt el. A szakirodalom szerint „ha a féknyomokból, a tanúvallomásokból a vaddal ütköző gépjármű sebessége nem állapítható meg, akkor is van további lehetőség, a gépjárműben keletkezett sérülésekből, esetleg a vad tetemének állapotából a szakértő tud következtetni a sebesség mértékére.”¹⁵⁸

A vadászati szakértők által a leggyakrabban vizsgált szakkérdés a vadászatra jogosult felróhatósága körében az, hogy a baleset helyszíne fokozottan vadveszélyes helyszínnek számít vagy sem, hiszen ezen kérdés megválaszolása szükséges annak eldöntéséhez, hogy a vadászatra jogosultnak kellett volna vadveszélyre figyelmeztető táblát kihelyeztetni vagy sem. E körben a szakértők vizsgálják azt, hogy az adott helyszínen a vad valamilyen ok miatt gyakrabban jelenik-e meg, gyakrabban vált-e át az úton, mint más helyen. Ilyenkor a szakértők - általában helyszíni bejárás során is - vizsgálják többek között a környéken található táplálék- és folyadékforrásokat, a kihelyezett etetőket és itatókat.¹⁵⁹ A vadászati szakértők vizsgálják az adott baleseti helyszínt, hogy az mennyire vonzó az állat számára, esetleg pont az emberi környezet közelsége miatt mennyire nem vonzó, vizsgálják továbbá az állatok élőhelyeit, szokásait, vonulási útvonalait és ezek alapján megállapítják, hogy mely területeken kell a fokozott vadveszélyre számítani.¹⁶⁰ A helyszíni szemle alkalmával a szakértők tájékozódhatnak a kialakult vadváltókból, az állatoktól származó nyomokból, amelynek vizsgálata azonban gyakran

---

¹⁵⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.050/1998.

¹⁵⁸ BARTA i.m. 52-53.

¹⁵⁹ FUGLINSZKY i.m. 418.

¹⁶⁰ NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.

nehézségbe ütközik a baleset ideje és a szakértői vizsgálat között eltelt hosszabb idő miatt. Annak, hogy egy állat rendszeresen megjelenik egy adott helyen, a legtöbbször élőhelyi okai vannak, így például egy patak vagy egy erdőtársulás környezete stabil élőhelynek számít.

A vadászati szakértők vizsgálják azt is, hogy a baleset előtti időszakban az adott útszakaszon mennyi vadütközéses baleset történt, és ezen adat alapján megállapítható-e a fokozott vadveszély. Ezen adatok a rendőrségi nyilvántartások alapján is megállapíthatóak, amely dokumentumok a szakértői vizsgálatok fontos részét képezik.

A vadászati szakértő által megválaszolandó kérdés lehet az is, hogy a vadászatra jogosult a kármegelőzés körében elvégezte-e a számára előírt állományritkító vadászatot, és ennek elmulasztása közrehatott-e a balesetben. Vizsgálandó szakkérdés lehet az is, hogy a vadászterületen folytatott vadászat járhatott-e azzal a következménnyel, hogy a megriadt vad végül kiváltott a közútra és balesetet okozott. A hajtott vad akár több kilométert is menekülhet (adott esetben a vadászon használt kutyák is üldözik). A vadászatok során a közeli közútra figyelmeztető táblát indokolt kihelyezni, a hajtáson belüli utakra pedig forgalomirányítót állítani. Az út közelében lévő etetőről, itatóról, dagonyáról szintén a szakértő tudja megállapítani azt, hogy annak közelsége állhat-e összefüggésben azzal, hogy a vad a közúton megjelent.

A rendellenességgel összefüggésben is lehet szükség szakértő kirendelésére. Így a kirendelt vadászati szakértő választ tud adni például arra a kérdésre, hogy az autópálya melletti vadvédelmi kerítés állapota, annak esetleges hibája, hiányossága miatt tudott-e a vadászható állat feljutni az autópálya területére.¹⁶¹

A belterületen történő vad és gépjármű ütközésekből származó káresemények esetén szakkérdés annak megállapítása, hogy melyik vadászterületről váltott ki a vad, illetve annak megállapítása, hogy egyáltalán történt-e kiváltás vagy pedig már egy eleve a belterületen élő vad okozta a kárt. Amennyiben a vadásztársaság tudja azt bizonyítani, hogy egy belterületen élő, ott megtelepedett vad okozta a kárt, akkor a vadásztársaság mentesül a felelősség alól.

---

¹⁶¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.500/2010/4.

VII. A védett állatok általi károkozás

Kérdésként merülhet fel, hogy a felelősség milyen alapon állapítható meg, akkor, ha a vad és a gépjármű ütközése olyan állattal történik, amely nem vadászható állat, hanem védett állat, például farkas, barna medve vagy zerge. Az egyértelmű, hogy ilyenkor a Ptk. 6:563. §-a alapján a vadászatra jogosult felelőssége fel sem merülhet, hiszen a vadászatra jogosult csak a vadászható állatokért tartozik felelősséggel. De akkor kinek a felelőssége vizsgálható?

A vadak az állam tulajdonában vannak¹⁶², de mivel a vadon élő állatok esetében állattartói minőségről nem lehet szó, ezért az állam állattartóként nem felelhet.¹⁶³

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 74. §-a szerint védett állatfaj egyede kártételeinek megelőzéséről, illetve csökkentéséről a kártétellel érintett ingatlan tulajdonosa, illetve használója a tőle elvárható módon és mértékben gondoskodik. Ha a kártételt a kötelezett nem képes megelőzni, kérheti a természetvédelmi hatóság ilyen célú intézkedését. A természetvédelmi hatóság szükség esetén vagy kérésre gondoskodik a riasztásban, befogásban, gyérítésben. A természetvédelmi hatóság kártalanítást fizet, ha a védett állatfaj egyedének kártétele azért következett be, mert nem tett eleget az ingatlan tulajdonosának megalapozott kérelmének; jogerős bírói ítélet megállapította, hogy jogsértően nem engedélyezte megfelelő riasztási vagy kárelhárítási módszer alkalmazását; indokolatlanul nem gondoskodott a gyérítésről, riasztásról.¹⁶⁴

A természet védelméről szóló törvény tehát azt várja el az ingatlan tulajdonosától, hogy a kármegelőzés körében „a tőle elvárható módon” járjon el, azaz a felelősség fennállását szubjektív alapon kell vizsgálni, ezen túlmenően pedig meghatározza az egyes kármegelőzési tevékenységeket is.¹⁶⁵ A természetvédelmi hatóságot pedig nem kártérítési, hanem kártalanítási kötelezettség terheli a jogszabályban meghatározott esetekben.¹⁶⁶

---

¹⁶² Ptk. 5:53. § (1) A vadak, továbbá a folyóvizekben és a természetes tavakban élő halak, valamint más hasznos víziállatok az állam tulajdonában vannak.

¹⁶³ BARTA i.m. 65.

¹⁶⁴ 1996. évi LIII. törvény 74. § (1)-(4) bekezdés

¹⁶⁵ JUHÁSZ Ágnes: Az állat által okozott károk és azok megítélése a hatályos magyar polgári jogban, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, Tomus XXX/2. (2012), 492-495., https://matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_30_2_2012/ISSN_0866-6032_tomus_30_2_2012_481-500.pdf

¹⁶⁶ EBH2002.636.

Ha azonban a természet védelméről szóló törvény 74. §-ban felsorolt esetek egyike sem állapítható meg, akkor sem az ingatlan tulajdonosa, sem pedig a természetvédelmi hatóság nem felel a kárért, tehát a károsult maga viseli a kárát.

VIII. A vadütközéssel kapcsolatos biztosítások

Mit tehet a gépjármű tulajdonosa, hogy a vadgázolás esetére se maradjon biztosítási fedezet nélkül? Főszabályként a gépjármű kötelező felelősségbiztosítás csak járművek által okozott károk fedezetére szolgál, így tehát alapesetben a vadgázolás során bekövetkezett károkat nem fedezi. A kötelező gépjármű felelősségbiztosítást kiegészítő termékek között azonban ma már elérhető a „vadkár biztosítás” is, amely esetében biztosítási eseménynek minősül a gépjárműben bekövetkezett sérülés, amennyiben azt a közúton a vaddal történő ütközés okozta.

A teljes biztonságot azonban egyrészt a gépjárműre kötött casco biztosítás jelentheti, a legtöbb biztosítónál ugyanis töréskárnak minősül a vaddal való ütközésekből származó kár. A Generali Biztosítónál például köthető külön vad- és háziállatkár kiegészítő casco biztosítás is. Másrészt a személyi sérülések fedezetére lehetőség van magánszemélyként balesetbiztosítást is kötni.

Magyarországon azonban elég alacsony a casco-biztosítások száma a forgalomban lévő gépjárművekhez képest - a Magyar Nemzeti Bank nyilvántartása szerint 2020-ban csak a forgalomban lévő gépjárművek kevesebb, mint 17,5 %-a rendelkezett casco biztosítással, amelyek egy része azonban csak a lopásra vagy a totálkárra került megkötésre¹⁶⁷ - ezért a legtöbb esetben a gépjárművezetők maguk kénytelenek a gépjárműben bekövetkező kárt viselni.

IX. Záró gondolatok

A fentiek alapján a vad és a gépjármű összeütközéséből származó káresemények - mint a vadászható állatok által a mező- és erdőgazdálkodáson kívüli károkozás leggyakrabban előforduló formája - esetében kijelenthető, hogy az 1959. évi Ptk. hatálya alatt kialakult és széles körben elfogadott és

---

¹⁶⁷ <https://blog.generalieleletok.hu/biztositas/vadkar-biztositas-generali-kotelezo-casco/>

egységes ítélkezési gyakorlaton valójában a Ptk. sem változtatott eddig. A veszélyes üzemek találkozásának ezen formájával kapcsolatos iránymutató döntéseket az ismertetett határozatok tartalmazzák. A jogalkotás területén azonban további fejlődési lehetőségként jelenhet meg - különös tekintettel a Vtv. 2023. július 1. napjával történt módosítására - annak egyértelműbb, pontosabb szabályozása, hogy a közútkezelő hogyan teljesítheti azt az elvárást, hogy a vad az autópályák és a gyorsforgalmi utakra ne jusson fel, kitérve a vadvédelmi berendezések ellenőrzési és karbantartási kötelezettségére, a vadvédelmi kerítések környezetének megfelelő tisztítására és fenntartására előírt kötelezettségekre, az autópályák területén található kotorékok kérdésére és a vadak számára hatékonyabban és eredményesebben használható vadátjárók építésének, valamint azok karbantartására vonatkozó kérdésekre is. Míg az említett 2023. július 1. napjával történt jogszabálmódosításra tekintettel a jogalkalmazóra vár annak a megítélése, hogy a vad megjelenése a belterületen, a gyorsforgalmi úton vajon a vadászatra jogosult tevékenységével áll-e okozati összefüggésben vagy sem, és így felmerülhet-e a felelőssége vagy sem, mivel önmagában már a vadnak ezen területeken való megjelenése nem minősül a vadászatra jogosult tevékenységi körében előálló rendellenességnek.

A vadászható állat és a gépjárművek összeütközéséből származó káresemények felelősségi kérdéseinek vizsgálata során minden esetben az adott eset összes egyedi körülményét körültekintően kell vizsgálni, és a bizonyítást ebben a szellemben lefolytatni annak érdekében, hogy a kártérítési felelősség - a felróhatóság és a rendellenesség alapján - megállapítható legyen.

Mivel a vad és a gépjármű ütközése esetén általában az ijedtségen túl jelentős anyagi kár következik be és gyakran személyi sérülés is történik, ezért - mint minden baleset esetében is - itt is nagyon fontos kérdés a baleset megelőzése. Láthattuk, hogy a legtöbb esetben a vadászható állat váratlanul, hirtelen, sokszor féktávolságon belül ugrik a gépjármű elé, de mégis felmerül a kérdés, hogy mit tehet a gépjárművezető a vadütközéses balesetek elkerülése érdekében. Az Országos Vadgazdálkodási Adattár statisztikái szerint 2019-2021. években a legtöbb nagyvadat az ország következő területein ütötték el: Vas megyében 2099, Pest megyében 1724, Bács-Kiskun megyében 1310, Békés megyében pedig 1306 vadat ütötték el.¹⁶⁸ A gépjárművezetőnek figyelemmel kell lennie a közlekedése helyszínére, annak környezetére, adott esetben hasznos tisztában lenni az állatok párzási időszakával,

---

¹⁶⁸ Országos Vadgazdálkodási Adattár adatszolgáltatása, 2023., lásd 1. számú melléklet

amikor megváltozhat az állatok viselkedése. Szürkületkor, erdős, bozotos útszakaszokon - függetlenül attól, hogy van-e vadveszélyre figyelmeztető tábla vagy sem - javasolt fokozott figyelemmel vezetni, szükség esetén a sebességet mérsékelni. Ha a gépjárművezető már látja is a vadat, akkor pedig sajnos arra kell számítani, hogy a vad a gépjármű közeledésére egy ideig csak úgy reagál, hogy egy helyben áll és nézi azt, és csak az utolsó pillanatban riad meg, amikor azonban hirtelen fog megugrani és nem biztos, hogy ezt a megfelelő irányba teszi meg.

X. 1. számú melléklet

Vármegye	Év	Vad-jármű ütközés (db)				
		Gímszarvas	Dámszarvas	Muflon	Őz	Vaddisznó
Bács-Kiskun	2019	9	16	0	319	19
Bács-Kiskun	2020	18	21	0	423	9
Bács-Kiskun	2021	12	8	0	449	7
Baranya	2019	80	4	0	244	77
Baranya	2020	92	3	0	234	16
Baranya	2021	73	3	0	247	14
Békés	2019	0	5	0	376	5
Békés	2020	1	8	0	417	6
Békés	2021	1	21	0	464	2
Borsod-Abaúj- Zemplén	2019	42	1	0	348	54
Borsod-Abaúj- Zemplén	2020	36	0	1	293	18
Borsod-Abaúj- Zemplén	2021	59	1	0	314	10
Csongrád-Csanád	2019	1	11	0	302	2
Csongrád-Csanád	2020	0	13	0	307	4
Csongrád-Csanád	2021	0	14	0	338	4
Fejér	2019	15	0	0	236	33
Fejér	2020	27	15	0	260	42
Fejér	2021	40	17	1	326	40
Győr-Moson-Sopron	2019	42	10	0	255	18
Győr-Moson-Sopron	2020	55	9	0	254	13
Győr-Moson-Sopron	2021	71	17	0	325	21
Hajdú-Bihar	2019	3	4	0	356	19
Hajdú-Bihar	2020	0	7	0	286	20

Hajdú-Bihar	2021	1	9	0	387	6
Heves	2019	64	0	2	128	16
Heves	2020	32	4	7	123	12
Heves	2021	47	1	5	154	9
Komárom-Esztergom	2019	62	3	1	259	40
Komárom-Esztergom	2020	53	9	3	261	33
Komárom-Esztergom	2021	69	10	0	257	36
Nógrád	2019	43	3	0	62	30
Nógrád	2020	35	8	2	76	13
Nógrád	2021	49	10	2	115	16
Pest	2019	45	16	1	434	112
Pest	2020	36	21	4	393	61
Pest	2021	32	44	4	454	67
Somogy	2019	73	8	0	161	22
Somogy	2020	85	9	0	156	27
Somogy	2021	94	17	0	206	20
Szabolcs-Szatmár- Bereg	2019	25	24	1	354	16
Szabolcs-Szatmár- Bereg	2020	15	13	0	317	4
Szabolcs-Szatmár- Bereg	2021	22	29	0	425	11
Jász-Nagykun- Szolnok	2019	0	0	0	185	14
Jász-Nagykun- Szolnok	2020	0	0	0	201	4
Jász-Nagykun- Szolnok	2021	0	0	0	230	2
Tolna	2019	23	17	0	161	12
Tolna	2020	20	13	0	160	17

Tolna	2021	26	39	0	178	6
Vas	2019	117	5	0	522	47
Vas	2020	115	5	0	554	29
Vas	2021	128	6	0	533	38
Veszprém	2019	87	5	7	235	43
Veszprém	2020	56	6	0	179	81
Veszprém	2021	120	10	6	250	98
Zala	2019	90	0	0	258	48
Zala	2020	61	0	0	174	7
Zala	2021	75	0	2	182	23

Irodalomjegyzék

Kommentárok, monográfiák és folyóiratok:

- GELLÉRT György (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvényhez*, Budapest, 2007., kommentár az 1959. évi Ptk. 351. § (2) bekezdéséhez
- Wolters Kluwer Jogtár-kommentár az 1959. évi Ptk. 351. § (2) bekezdéséhez
- VÉKÁS Lajos/GÁRDOS Péter (szerk.): *Nagykommentár a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvényhez*, kommentár a Ptk. 6:539. §-hoz
- OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja*, Ptk. kommentár, Budapest, Opten Informatikai Kft., 2014., 170.
- FUGLINSZKY Ádám: *Kártérítési jog*. Budapest, HVG Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., 2015., 710.
- BARTA Judit (szerk.): *A vadkár, a vadászható állat által okozott kár és a vadgazdálkodás összefüggései nemzetközi kitekintéssel*. Budapest, Patrocínium, 2022. 46.
- A vadászat aktuális jogkérdései - a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara fennállásának 30. évfordulója alkalmából a Civilisztikai Tudományok Intézete által megrendezett konferencián, 2012. június 14-én elhangzott előadások alapján készült tanulmányok gyűjteménye, *Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért*, Miskolc 2012., 44.
- DÖME Attila: A vad-gépjármű ütközéséből eredő kártérítési ügyek megítélése a bírói gyakorlatban az új Ptk. tükrében, *Polgári Jog*, 2016/12.
- GYULAFALVI Edith: Gépjárműnek vaddal történő ütközése /a bírói gyakorlat tükrében/, *Gazdaság és Jog*, 2003/11., 23-26.
- NAGY Éva: Gépjármű és vad ütközésének aktuális problémái, *Jura*, 2013/1., 168-172.
- DR. KIRÁLY István/MAROSÁN Miklós: Ítéljük meg objektívan a veszélyes útszakaszokat, *Nimród Hírlevél*, 2022. április, 62-64.
- HEGYES Péter: A vadászati jog jogosultjának felelőssége a vadon élő állatok által okozott károkért, *Miskolci Jogi Szemle*, VI. évfolyam, 2011. 2. szám 55-66.; https://www.mjsz.uni-miskolc.hu/files/egyeb/mjsz/201103/6_hegyespeter.pdf
- MOLNÁR Dániel: Vadválasztók, a természet és a vadátjárók viszonyáról, *Magyar Vadászlap*, 2022. május, 24-26.

- MAKAI Krisztián: Belterületi vadak a „célkeresztben” - a vadászható állat által okozott kárért való felelősség legújabb bírói gyakorlata, *Polgári Jog*, 2022/1-2. - Jogesetelmezés
- BORI Bianka: Városi Kalandok, Gondolatok a városi vadgazdálkodásról, *Nimród az Országos Magyar Vadászkamara hírlevele*, 2022. július, 25-27.
- BÓDI Ábel: Csak így lehet! *Magyar Vadászlap*, 2022. augusztus, 5-7.
- BÉKÉS Bence: A vad mindig egy lépéssel előttünk jár, *Nimród az Országos Magyar Vadászkamara hírlevele*, 2022. július, 22-24.

Bírói gyakorlat:

- EBH2002.636. (Legfelsőbb Bíróság Pf.III.25.198/2000.)
- EBH2002.631. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.21.603/1999.)
- EBH1999.99. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.23.619/1997.)
- BH2022.44. (Kúria Pfv.III.20.122/2021/7.)
- BH2013.66. (Kúria Pfv.22.232/2011.)
- BH2012.13. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.930/2010.)
- BH2010.120. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.903/2009.)
- BH2010.7. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.III.21.682/2008.)
- BH2006.150. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.21.211/2005.)
- BH2005.212. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.636/2002.)
- BH2003.500. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.22.875/1999.)
- BH2003.237. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.20.505/2000.)
- BH2000.402. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.23.366/1998.)
- BH2000.401. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.23.059/1998.)
- BH2000.348. (Legfelsőbb Bíróság Pfv.VIII.21.230/1998.)
- Kúria Pfv.III.20.146/2022/4.
- Kúria Pfv.VIII.21.297/2010/6.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.500/2010/4.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.941/2008/4.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.20.780/2008/4.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.21.948/1999.

- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.24.436/1998.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.845/1998.
- Legfelsőbb Bíróság Pfv.VI.22.050/1998.
- BDT2012.2661. (Fővárosi Ítéletábla 6.Pf.22.067/2010/7.)
- BDT2001.495. (Heves Megyei Bíróság 2.Pf.20.759/1999/5.)
- BDT2001.355. (Pest Megyei Bíróság 1.Gf.40.160/2000/4.)
- BDT2000.307. (Zala Megyei Bíróság 2.Pf.20.291/1998/35.)
- BDT2000.139. (Baranya Megyei Bíróság 2.Pf.20.471/1999/4.)
- BDT2000.100. (Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság Pf..21.308/1999/3.)
- BDT1999.28. (Veszprém Megyei Bíróság 1.Pf.20.667/1998/15.)

További felhasznált irodalom:

- Vadkár - az Alkotmánybíróság az autósoknak kedvező határozatot hozott, <http://ugyvedforum.hu/cikkek/2021/11/vadkar-az-alkotmanybirosag-az-autosoknak-kedvezo-hatarozatot-hozott>
- Találjunk közös utat a természetben űzött motorsporthoz! *Országos Magyar Vadászati Védegylet/Magyar Motorsport Szövetség*, 2020. október 22., <https://vadaszativdegylet.hu/hirek/talaljunk-kozos-utat-a-termeszetben-uzott-motorsporthoz>
- Figyeljünk az őzekre, mert ők nem fognak ránk! Országos Magyar Vadászati Védegylet, 2022. július 13., <https://vadaszativdegylet.hu/hirek/figyeljunk-az-ozekre-mert-ok-nem-fognak-rank>
- SZALONTAI Boglárka: Nagyvadátjárók hazai viszonyai, *Agrofórum Online*, 2021. november 9., <https://agroforum.hu/szakcikkek/taj-ter-kep/nagyvadatjarok-hazai-viszonyai/>
- JUHÁSZ Ágnes: Az állat által okozott károk és azok megítélése a hatályos magyar polgári jogban, *Publicationes Universitatis Miskolcensis, Sectio Juridica et Politica*, Tomus XXX/2. (2012), 492-495., https://matarka.hu/koz/ISSN_0866-6032/tomus_30_2_2012/ISSN_0866-6032_tomus_30_2_2012_481-500.pdf
- <https://www.kozut.hu/kozerdeku-adatok/orszagos-kozuti-adatbank/az-allami-kozuthalozatrol/>

- <https://blog.generalielorelatok.hu/biztositas/vadkar-biztositas-generali-kotelezo-casco/>
- Ütügyi műszaki előírás Ökológiai átjárók és védőkerítések kialakítása közutak mellett, e-UT 03.07.53:2019/M1:2021, <https://ume.kozut.hu/dokumentum/1018>